

Pressuposts CAIB 2023

Informe economicofinancer

GOVERN
ILLES
BALEARIS

Pressuposts CAIB 2023

Direcció: Llorenç Pou Garcias

Director General de Model Econòmic i Ocupació

Realització Part I:

Maria de Lluc Deyá Morell
Joan Matamalas González
Miquel Quetglas Oliver
Maria del Mar Ribas Mas

Realització Part II:

Marta Gil de Sola Rullán
Xisco Oliver Rullán

Maquetació:

Margalida Roig Servera
Bernat Vidal Lara

Direcció General de Model Econòmic i Ocupació
Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball

Direcció General de Finançament
Conselleria d'Hisenda i Relacions Exteriors

GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Montenegro, 5
07012 - Palma
Illes Balears (Spain)
Tel.: +34.971.788.526
Fax: +34.971.176.981
<http://dgeconomia.caib.es>
E-mail: informa@dgeconomia.caib.es

ÍNDEX

Part I. Marc econòmic per als pressuposts de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears de l'exercici de 2023

1. Context Econòmic	4
1.1 Internacional	4
1.2 Espanya	6
1.3 Illes Balears	6
2. Evolució econòmica recent	7
2.1 Preus de Consum	10
2.2 Mercat Laboral	11
3. Annex Part I.	12

Part II. El pressupost d'ingressos no financers. Recursos de la Comunitat Autònoma de les Illes balears de l'exercici de 2022 i previsions per al 2023

4. Introducció	14
5. Tributs propis	16
6. El Sistema de Finançament Autonòmic (SFA)	17
6.1 Tributs cedits de l'SFA no subjectes a liquidació	18
6.2 Tributs cedits de l'SFA (subjectes a liquidació)	20
6.3 Fons de l'SFA	20
7. Tributs cedits fora de l'SFA	23
8. Fons estatals (que no pertanyen a l'SFA)	23
8.1 Factor d'Insularitat de les Illes Balears (FIIB)	23
8.2 Fons específics o finalistes	24
9. Fons europeus	25
9.1 Fons europeus recurrents	25
9.2 Fons <i>Next Generation EU</i> ⁹	25
10. Classificació econòmica dels ingressos no financers	26
11. Annex Part II	27

1 Context Econòmic

Durant l'any 2022 es perllonga la recuperació dels efectes econòmics provocats per la pandèmia de la COVID-19. Gràcies a les campanyes de vacunació massives, el nombre de casos greus ha disminuït i la pressió hospitalària no és tan intensa. Així, l'any 2022 es reprèn el ritme de producció, amb una campanya turística normalitzada que s'acosta a les xifres prèvies a la pandèmia. Ara bé, el 2022 també s'ha vist marcat per la invasió d'Ucraïna per Rússia, la qual ha agreujat la inflació que es produïa arreu del món i ha introduït més incertesa de cara al futur.

L'economia mundial ha anat de més a menys al llarg del 2022. Després de recuperar-se amb força de la pandèmia de la COVID-19, semblava que s'esperava un retorn a una situació econòmica més normal abans de la guerra de Rússia contra Ucraïna. Els efectes de la guerra han frenat el creixement i han provocat pressions addicionals a l'alça sobre els preus, sobretot per a l'energia i els aliments. El PIB mundial es va estancar en el segon trimestre del 2022 i la producció va minvar en les economies desenvolupades. Tot i que és probable que el creixement del tercer trimestre hagi estat positiu en termes inter trimestrals —gràcies a un repunt a la Xina—, diversos indicadors han empitjorat i les perspectives de creixement mundial s'han esvaït.

Les condicions financeres s'han endurit a mesura que els bancs centrals han respost a una inflació per sobre de l'objectiu impulsant a l'alça els tipus d'interès reals i afeblint el consum. Els mercats de renda variable de bona part del món han caigut de sobte enguany, mentre que els rendiments nominals dels bons han augmentat i el dòlar dels

EUA n'ha incrementat la cotització significativament. Els diferencials dels bons corporatius han augmentat, especialment a Europa, i s'han intensificat les sortides de capitals de les economies emergents. Els tipus d'interès més alts també estan frenant l'impuls en el mercat de l'habitatge. Les vendes, els préstecs hipotecaris i els inicis d'habitatges s'han reduït dràsticament a molts països.

Les condicions del mercat laboral també han variat respecte de l'inici del 2022. En moltes economies desenvolupades, les taxes d'atur es troben en els nivells més baixos dels darrers vint anys, mentre que la proporció de persones que cerquen feina es manté històricament baixa. No obstant això, el ritme de creixement de l'ocupació a Amèrica del Nord i Europa s'ha alentit; les vacants han començat a disminuir en alguns països, i la reducció de la taxa d'atur sembla haver tocat fons o fins i tot revertit en alguns països.

Els preus de l'energia han augmentat significativament, especialment el del gas natural. La progressiva reducció de Rússia dels fluxos de gas cap a Europa d'enguany ha obligat les economies europees a comprar al comptat més gas natural liquat als mercats, la qual cosa ha fet que aquest s'encareixi. Els preus del carbó també s'acosten a nivells rècord, atès que els generadors d'electricitat i alguns sectors industrials van substituir el gas pel carbó i el petroli. Aquests fenòmens han estat més aguts a Europa, però també han afectat els preus a altres regions, especialment a Àsia.

1.1 Internacional

Segons l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE), es preveu que el creixement mundial es mantingui moderat en la segona meitat del 2022 i es redueixi encara més el 2023. Això provocarà augments mitjans anuals de poc menys del 3% en el 2022 i del 2,2% en el 2023. Un factor clau que frena el creixement mundial és l'enduriment generalitzat continu de la política monetària en la majoria de les principals economies en resposta a la superació dels objectius d'inflació durant l'últim any. A més, l'erosió dels ingressos reals disponibles de les llars, la baixa confiança del consumidor i els alts preus d'alguns productes energètics, especialment el gas natural a Europa, afectaran negativament tant el consum privat com la inversió empresarial.

Es preveu que el creixement del PIB en la majoria de les economies del G20 s'alentixi tant en el 2022 com en el 2023. Per als **Estats Units**, l'OCDE estima que el creixement anualitzat se situï molt per sota del potencial, al voltant del 0,5% durant la segona meitat del 2022 i fins al 2023. De fet, alguns indicadors, com ara el model de previsió GDPNow del Banc de la Reserva Federal d'Atlanta, suggereixen que ja podria haver començat una recessió tècnica (definida com dos trimestres consecutius de creixement negatiu). Sembla que la inflació als Estats Units ha arribat al final de l'estiu al seu màxim. Cal recordar que l'enduriment de la política monetària hi va començar abans que en la majoria de les altres grans economies avançades. L'OCDE preveu que la inflació subjacent als EUA —basada en el deflactor del consum

privat— sigui de mitjana al voltant del 3% l'any 2023 i que se situï al voltant del 4,7% per al conjunt d'enguany.

A la **Xina**, l'OCDE espera que les mesures polítiques, que arriben a un valor de fins al 2% del PIB, enforteixin la inversió en infraestructures i provoquin un efecte rebot de les restriccions relacionades amb la COVID-19. Així, el creixement hauria de recuperar-se fins al 4,7% en el 2023, després d'un creixement inusualment feble del 3,2% en el 2022. Ara bé, els riscos negatius inclouen brots a gran escala de variants de virus més contagioses que desencadenarien bloquejos generalitzats sota l'estratègia zero-COVID. A més, el retard en els ajusts de preus i els desequilibris en els balanços del sector immobiliari podrien provocar una crisi sobtada o un ajust prolongat. Una desacceleració sostinguda a la Xina pot tenir forts desbordaments mundials, la naturalesa dels quals dependrà de l'equilibri dels factors de l'oferta i la demanda.

El **Japó** té actualment un ritme de creixement una mica més fort que Europa i els Estats Units, però es preveu que disminuirà en els propers trimestres, en part a causa d'una demanda externa més suau. Un ien més feble i una política monetària acomodaticia han mantingut les existències de béns. Les pressions inflacionistes al Japó han augmentat, però es mantenen moderades en comparació amb altres economies avançades. L'OCDE preveu que la inflació subjacent s'hi mantingui per sota del 2% durant aquest any i el proper.

Quant al **petroli**, el preu del barril Brent a principi de setembre es mou al voltant dels 90 \$/barril, de forma que deixa enrere els màxims de 120 \$ assolits al juny. L'oficina d'informació sobre l'energia (EIA) preveu que els preus de Brent mantinguin una mitjana de 98 \$/barril durant el quart trimestre del 2022 (la mitjana de tot l'any quedaria en els 104,21 \$) i se suavitzin lleugerament en el 2023, quan estima una mitjana de 96,91 \$/barril.

Pel que fa al mercat de **divises**, destaca que per primera vegada des del 2002 l'euro cotitza per sota del dòlar i al setembre el tipus de canvi se situa en 1,0259 €/\$. Des d'abril del 2021 hi ha una clara tendència cap a l'apreciació del dòlar en decrement de l'euro, si bé aquest comportament sembla revertir-se al principi d'octubre i el tipus de canvi s'acosta a la paritat. En canvi, pel que fa a l'euro respecte de la lliura esterlina, la moneda comuna recupera terreny en el 2022. En el mes d'abril, la lliura arriba a canviar-se per 1,20 €, mentre que en els darrers valors registrats en el mes de setembre del 2022 el tipus se situa en 1,11 €/£.

L'economia del **Regne Unit** es va recuperar del xoc de la COVID-19 gràcies a les mesures de suport d'emergència que protegiren llocs de treball i ingressos i un ràpid desplegament de vaccines, però s'està alentint enmig de la persistent escassetat de subministraments i a causa de l'augment de la inflació. L'OCDE preveu, en la publicació de setembre, que el Regne Unit creixerà un 3,4% en el 2022 i s'estancarà en el 2023 (0,0%). Les reformes polítiques per donar suport a la reassignació econòmica, la compensació de les llars de baixos ingressos i la inversió en infraestructures verdes i noves tecnologies poden estimular el creixement de la productivitat, contribuir a reduir les disparitats entre les regions del Regne Unit i augmentar el suport públic a la política climàtica. Quant als preus a la zona de la lliura esterlina, es preveu que la inflació general al Regne Unit se situï al voltant del 10% a la darrereria del 2022, abans de retrocedir gradualment, amb una inflació anual mitjana en el 2023 de poc menys del 6% en termes generals i del 6,7% sense incloure ni els aliments ni l'energia.

A Europa, és probable que moltes economies tinguin, en el millor dels casos, un creixement feble durant la segona meitat del 2022 i el primer trimestre del 2023, abans d'una certa millora fins a la resta del 2023. Segons l'OCDE, en alguns casos, com ara Alemanya, Itàlia i altres països de la **zona euro**, hi haurà una caiguda de la producció a curt termini, atès l'arrossegament exercit per la disminució dels ingressos reals i les interrupcions de l'energia. Amb l'augment recent dels costos de l'energia que s'està produint en les economies d'Europa i amb l'enduriment de la política monetària —que començà més tard que als Estats Units—, es preveu que tant la inflació general com la subjacent es mantinguin elevades a bona part dels països europeus. S'estima que la inflació general a la zona euro quedi de mitjana al 8,1% enguany i al 6,2% en el 2023. La inflació subjacent es mantindrà més moderada, assolirà un màxim del 4'5% a finals del 2022 (un 3,9% en el còmput anual) i baixarà per sota del 4% durant la segona meitat del 2023. Encara no hi ha evidències sòlides d'una acceleració dels salaris nominals a la zona euro, en part a causa de la relativament baixa incidència de la indexació salarial automàtica, però, amb una inflació general elevada i un mercat laboral ajustat, és probable que el creixement salarial s'enforteixi.

Segons les dades d'Eurostat, el PIB **alemany** apuja sols una dècima en termes inter trimestrals en el segon trimestre del 2022, la qual cosa implica una frenada important en comparació amb el 0,8% del trimestre anterior. Interanualment, la variació del PIB és d'un 3,5% en el primer trimestre i sols d'un 1,7% en el segon. En còmput anual, l'OCDE espera que el PIB real augmenti un 1,2% en el 2022 i que caigui un 0,7% en el 2023. Aquestes xifres representen una correcció a la baixa significativa respecte de les previsions que aquest organisme publicà el passat mes de juny. La recuperació s'ha vist obstaculitzada per la guerra d'Ucraïna i l'embargament del petroli rus. L'augment de la inflació està reduint el poder adquisitiu de les llars i frenant el repunt del consum privat. Les previsions d'inflació a Alemanya són altes: 8,4% l'any 2022 i 7,5% l'any següent. La confiança dels inversors i dels consumidors s'ha enfonsat i els colls d'ampolla de la cadena de subministrament fins i tot han empitjorat.

El PIB de **França** manté el ritme de creixement per sobre dels quatre punts percentuals: un 4,7% en el primer trimestre i un 4,2% en el segon trimestre del 2022, segons les dades publicades per Eurostat. En termes inter trimestrals, arriba a registrar una caiguda en els tres primers mesos d'enguany (-0,2%), però no entra en recessió tècnica, atès que, en el segon trimestre, el PIB francès remunta un 0,5%. La guerra a Ucraïna, les interrupcions de la cadena de subministrament i els elevats preus de l'energia han afectat les perspectives econòmiques. L'OCDE preveu un creixement del 2,6% per al 2022 i del 0,6% per al 2023. Aquest segon cas implica una correcció a la baixa de vuit dècimes respecte de la xifra estimada abans de l'estiu. La inflació general s'acostarà al 6% tant en el 2022 com en el 2023, segons l'OCDE. Això reduirà el poder adquisitiu de les llars i frenarà el creixement del consum. La caiguda de la confiança de les empreses i de les llars, les condicions econòmiques mundials més febles i l'alta incertesa també alentiran la inversió i les exportacions. Els salaris s'acceleraran a causa de l'escassetat del mercat de treball i de la indexació del salari mínim.

A **Itàlia** es preveu que el PIB del 2022 tanqui amb un 3,4% d'increment, gairebé un punt més del previst a mitjan any. Tenint en compte que els PIB del primer i el segon trimestres apugen un 6,4% i un 5,0%, respectivament, queda palesa la desaceleració que s'espera per a la segona meitat del 2022. En aquesta mateixa tònica, l'OCDE ha rebaixat vuit dècimes la previsió de creixement de cara al 2023 i l'ha deixada en el 0,4%. Les pressions inflacionistes persistents relacionades amb la guerra i la incertesa frenaran el consum de les llars i dificultaran alhora la recuperació dels serveis. Així, l'OCDE preveu una inflació del 7,8% i del 4,7% per al 2022 i el 2023, respectivament. No obstant això, la inflació subjacent esperada —un 3,0% per a ambdós anys— és de les més baixes dels països de la zona euro. Els nous incentius per al sector privat i el Pla Nacional de Recuperació i Resiliència mitigaran part de l'impacte negatiu de les interrupcions del subministrament i de la incertesa sobre la inversió. Amb el gas, que representa el 42% del consum total d'energia, els principals riscos per a les perspectives són el preu i el perill de la manca de subministrament d'aquest.

1.2 Espanya

De conformitat amb l'escenari macroeconòmic del Ministeri d'Assumptes Econòmics i Transformació Digital de 26 de juliol de 2022, el PIB espanyol repuntarà un 4,3% en el 2022 i s'alentirà fins a registrar un 2,7% en el 2023. Aquestes xifres deixen palesa la pèrdua de dinamisme en el segon semestre del 2022, perquè, en les estimacions trimestrals realitzades per l'INE, en el primer i el segon períodes del 2022 les taxes interanuals arriben a un 6,7% i un 6,8%, respectivament. El PIB real a Espanya va disminuir un 0,2% en el primer trimestre d'enguany en comparació amb el darrer trimestre del 2021. Tot i aquest descens, en el segon trimestre es registra una taxa intertrimestral d'un 1,5%.

Respecte de les previsions d'altres organismes, l'FMI preveu que l'economia d'Espanya creixerà un 4,0% l'any 2022. Aquest organisme ha corregit més d'un punt a la baixa l'estimació per al 2023 i l'ha deixada en el 2,0%. La previsió de l'OCDE, publicada ja a finals de setembre, preveu que el PIB espanyol creixi un 4,4% en el 2022 i un 1,5% en el 2023. Aquest alentiment es dona a causa de l'augment de la incertesa, la inflació elevada i per una demanda externa més atona. Els estalvis de les llars acumulats durant la pandèmia; el paquet fiscal per mitigar els efectes de la guerra; la recuperació continuada de l'ocupació, i els fons de la UE Next Generation donaran suport a la demanda interna. La recuperació que s'ha donat del turisme també n'impulsarà el creixement. La inflació general es moderarà l'any 2023, però es mantindrà alta.

1.3 Illes Balears

De conformitat amb les previsions de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació¹, es preveu que l'economia de les Illes Balears augmenti el valor afegit brut un 11,1% l'any 2022. L'arxipèlag balear patí un fort daltabaix l'any 2020, quan esclatà la pandèmia de la COVID-19 i es donà una reducció de la producció d'un 20,6%. L'any següent, es registrà un repunt del 10,4%, que marcà l'inici de la recuperació de la senda de la normalitat.

Després d'un primer trimestre del 2021 amb una taxa interanual per sota de zero, des d'aleshores tots els trimestres registren pujades properes a les dues xifres. El retorn de la confiança a l'activitat turística ha impulsat l'economia balear i en el segon trimestre s'arriba a un 18,4%, després de registrar un 9,5% interanual en el primer trimestre. Tal com es pot veure en l'annex 1, el sector serveis encapçala les pujades, tot i que la indústria i el sector agropequari i pesquer tenen xifres de creixement properes al 13%. Com es veurà més endavant, la construcció és l'activitat que presenta més atonia.

En el segon semestre del 2022 les Illes Balears també es contagiaren de l'afebliment de l'economia mundial, tot i que mantindran un ritme de producció elevat. Considerant aquest fet, la previsió de creixement real per al conjunt del 2022 se situa en l'11,1%. Per illes, l'arxipèlag pitiús serà el que tindrà una variació interanual més alta (15,6%), si bé cal advertir que fou la regió amb el descens més accentuat en el 2020. Menorca, que patí amb menys intensitat els efectes econòmics de la pandèmia, deixa l'estimació de creixement per al 2022 en un 10,7%. Finalment, es preveu que Mallorca incrementi la producció un 10,2% en el 2022 respecte del 2021.

¹Veure metodologia a:

http://www.caib.es/altreswebs/indicadorseconomia/FitxersDG/benchmark_v2.pdf

Les previsions de la Comissió Europea per a Espanya, publicades en el mes de juliol, s'assemblen als resultats de l'FMI (coneguts en el mes de juny). Així, per al tancament del 2022, estima l'augment del PIB en un 4,0% (coincident amb l'FMI) i d'un 2,1% per a l'any següent.

La guerra d'Ucraïna està afectant l'economia espanyola a través de l'augment dels preus de l'energia, de les interrupcions en les cadenes de producció i d'una major incertesa. No obstant això, el comerç directe i l'exposició financera a Rússia i Ucraïna són limitats. La baixa confiança i les rendes disponibles reals van provocar un descens del consum privat en el primer trimestre del 2022.

Quant a la inflació, l'OCDE preveu que tanqui el 2022 amb un augment del 9,1%, un dels més elevats de les economies desenvolupades. Ara bé, de cara al 2023, la previsió baixa fins al 5%, una xifra per sota de la mitjana de la zona euro. La inflació subjacent romandrà al voltant dels quatre punts percentuals tant per al 2022 com per al 2023. L'acord amb Brussel·les per limitar el preu del gas que entra al mercat elèctric a la península Ibèrica ha ajudat a contenir la inflació general.

En el mercat laboral, el ritme de creació d'ocupació manté el dinamisme i d'ençà del segon trimestre del 2021 es manté un increment superior al 5% interanual en el nombre de llocs de feina equivalents a temps complet. Així, l'atur, que es va reduir en el 2021 (-2,9%), en els dos primers trimestres del 2022 cau (-13,1% i -17,6%). La taxa d'atur del segon trimestre se situa en el 12,5% i és la més baixa des del tercer trimestre del 2008.

La recuperació del 2023 s'acostarà als quatre punts percentuals (3,9%) a les Illes Balears. Seguint amb la mateixa tònica que en el 2022, les Pitiüses mostren la previsió de creixement més destacada amb un 5,4%. En aquesta ocasió, Menorca repunta també amb força i arriba a una estimació de creixement del 4,9%. Mallorca queda una mica més endarrerida i té una previsió del 3,6%.

Quant al PIB en termes nominals del 2022, se'n preveu un creixement del 15,5%, amb la qual cosa situaria el valor nominal en els 34.909,1 milions d'euros. En el cas de complir-se les previsions, el PIB d'enguany ja superaria el nivell del 2019 en termes corrents. Pel que fa a l'any 2023, se n'estima un increment del 7,2%, que arribarà a una quantitat de 37.433,1 milions d'euros. L'estimació dels defactors prové del percentatge previst per al conjunt estatal en l'escenari macroeconòmic 2022-2023 elaborat pel Ministeri d'Assumptes Econòmics i Transformació Digital amb data 26 de juliol de 2022, que estableix unes taxes del defactor per a l'any 2022 del 4,0% i per a l'any 2023 del 3,2%.

Els mesos del 2022 per als quals ja es disposa de dades turístiques mostren l'afuència creixent de visitants a l'arxipèlag balear. Com es detallarà més endavant, fins al juliol, el nombre de turistes és de 9,2 milions i s'arriba quasi a les xifres del 2019, que foren de 9,5 milions. El nombre de turistes espanyols ha augmentat un 10,2% respecte al 2019 i els turistes estrangers quasi arriben als nivells del 2019 (-5,2%).

2 Evolució econòmica recent

Durant el 2021, l'economia de les Illes Balears experimenta una recuperació coral que impregna tots els sectors d'activitat per bé que l'impuls determinant prové dels serveis, en concret del revifament del negoci turístic a partir del segon trimestre de l'any. La recuperació de l'activitat econòmica es perllonga i, fins i tot, s'accelera durant la primera meitat del 2022. Pràcticament tots els indicadors d'activitat, generals i sectorials, apunten a un balanç final de l'exercici favorable. Amb tot, persisteixen amenaces i incerteses crítiques per a la dinàmica descrita, com ara la inflació i l'afebliment de l'economia mundial.

El sector **agropecuari i pesquer** tancà l'any 2021 amb una taxa de decreixement d'un 13,7% i són les branques d'aquesta activitat les que millor comportament presenten. La previsió per al 2022 és semblant a la del 2021 (13,9%) i la taxa de creixement per al 2023 frega les dues xifres (9,4%).

L'any 2021, d'acord amb els càlculs realitzats per la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació, el VAB generat pel sector de la **indústria i l'energia** és el que registra el creixement més intens i tanca l'exercici amb un 16,0% interanual, per sobre de l'increment de la mitjana de tots els sectors (10,4%). Per bé que n'ha minvat la intensitat, la inèrcia ascendent es manté tant en el primer trimestre d'enguany (13,4%) com en el segon (12,9%). Les estimacions de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació per al final de l'exercici del 2022 preveuen igualment un ritme de creixement constant amb un valor interanual d'un 10,5%, lleugerament per sota del valor de tota l'economia (11,1%).

La producció industrial es recupera en paral·lel a la superació gradual de la pandèmia i a l'activació econòmica general. Durant el 2021 ja presenta un balanç positiu i a la darrereria registra un avanç d'un 11,2% respecte del 2020. L'activitat industrial s'intensifica durant els primers set mesos del 2022 i la taxa de variació, amb relació al mateix període de l'any passat, se situa lleugerament per sobre del 20,0%. Totes les destinacions econòmiques dels béns experimenten increments importants, en especial els béns de consum durador (57,0%), els de consum no durador (28,4%) i els béns intermedis (26,2%). Desagregant per grups de la CNAE s'observa que les indústries extractives no acaben de reeixir i en aquest període retrocedeixen un 10,5%. En canvi, tant la indústria manufacturera com les activitats de subministrament d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat presenten progressos rellevants, amb variacions interanuals del 25,2% i 17,9%, respectivament.

Igualment, la facturació de les empreses industrials de les Illes Balears ha mostrat una evolució favorable —més notòria en el primer semestre del 2022, en què la variació mitjana respecte del mateix semestre del 2021 augmenta quasi un 34,0%—, que al llarg del 2021, en què es registra un avanç interanual més moderat (7,7%). Amb l'inici del segon semestre d'enguany, el volum de negoci de la indústria apunta una evolució més moderada.

D'altra banda, l'evolució que han seguit els preus industrials és consemblant a la tendència seguida per la inflació general. El fort increment que han registrat, tant en el 2021 com en el 2022, és una conseqüència del trasllat dels preus energètics al sector industrial. L'escalada dels preus arranxa ja en el primer trimestre del 2021 i a

la darrereria registra un augment de gairebé un 90,0% respecte de la darrereria del 2020. La influència de l'energia en aquesta evolució és tan determinant que, si se n'exclou el component energètic, la taxa de variació del mateix període és 86,0 punts percentuals inferior i queda en un 3,7%. Durant els primers set mesos d'enguany els preus han continuat registrant taxes interanuals molt elevades, si bé a partir del segon trimestre s'observa una certa moderació, que s'explica també per l'evolució del component energètic. Les darreres dades disponibles corresponents al mes de juliol mostren un encariment dels béns i la prestació de serveis industrials d'un 3,5% respecte de la darrereria del 2021.

Si bé l'any 2021 la demanda d'energia elèctrica a les Illes Balears (5.526 GW) encara es ressent de la forta contracció de l'any precedent, la represa i la normalització graduals de l'activitat econòmica permeten que l'exercici es tanqui amb una recuperació del consum d'un 12% amb relació al 2020. Aquest augment és especialment destacat a Formentera (19,6%) i Eivissa (14,6%). D'acord amb les dades provisionals de Red Eléctrica de España (REE), la demanda màxima diària en el període estival, que comprèn els mesos de juny a setembre, es produeix el 13 d'agost, amb un consum de 23,4 GW, mentre que en el període hivernal es produeix el 8 de gener, amb 18,3 GW. Les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle associades a la generació durant l'exercici del 2021 (2.036,7 ktCO₂-eq) s'incrementen un 20,8%, sensiblement per sobre de la demanda. Per bé que es redueixen gairebé un 80,0% les emissions atribuïdes al carbó —la font d'energia més contaminant—, la major presència del cicle combinat en la producció d'electricitat —tecnologia basada en el gas natural que presenta un factor d'emissió igualment elevat— explica el fort repunt de les emissions. Per altra part, seguint les dades que publica l'IBESTAT, durant el 2021 la generació d'energia renovable (312,7 GW) a les Illes Balears creix un 32,2% i el seu pes en el total (5,7%) augmenta 0,9 punts percentuals. Cal assenyalar com a nota destacada la forta reducció de l'aportació elèctrica a través de l'enllaç amb la península Ibèrica, que passa de cobrir gairebé el 29,0% de la demanda de l'arxipèlag l'any 2020 a cobrir-ne només el 16,1% l'any 2021.

D'altra banda, amb l'acceleració de l'activitat econòmica experimentada durant el 2022, la demanda elèctrica acumulada entre els mesos de gener i agost en el conjunt de l'arxipèlag (4.213,8 GW) s'incrementa un 14,1% respecte del mateix període de l'any passat. Les pujades més pronunciades es produeixen a Eivissa (15,6%) i a Mallorca (14,0%). La cobertura de la demanda de les Illes Balears a través de l'enllaç amb la península es redueix un 55,6% i representa tan sols el 8,0% del total. Aquest fet altera completament el mix de generació elèctrica i la tecnologia del cicle combinat passa a tenir un major protagonisme i contribueix amb més de dues terceres parts (67,1%) a la cobertura de la demanda total. Així, amb un factor d'emissió de la producció elèctrica entorn de les 0,450 tCO₂-eq/MWh, les emissions de GEH durant els dos primers quadrimestres de l'any augmenten per sobre del 40,0%. En aquest mateix període, l'energia renovable generada a les Illes Balears experimenta un repunt significatiu (26,6%) gràcies, principalment, a la major aportació de la fotovoltaica. No obstant això, la contribució conjunta de les tecnologies renovables en la generació total (6,5%) és encara discreta.

A diferència dels altres sectors econòmics, el revifament de l'activitat industrial que es produeix durant el 2021 no es reflecteix en l'afiliació mitjana a la Seguretat Social. A la darrera del 2021, el sector encara perd afiliats, en concret un 0,6%, considerant el règim de cotització general i el d'autònoms. Amb tot, en el període comprès entre gener i agost del 2022, l'afiliació creix en consonància amb el major dinamisme del sector i retorna als valors positius. L'afiliació mitjana d'aquests vuit mesos se situa un 5,6% per sobre de la registrada en el mateix període del 2021. L'avenç en el règim general és d'un 6,8% mentre que en el d'autònoms és d'un 0,8%.

La **construcció** és el sector que, en termes de VAB, presenta l'avenç més moderat l'any 2021, atès que el creixement és de poc menys del 4,0% interanual. S'ha de tenir en compte, en qualsevol cas, que, juntament amb l'agropecuari i pesquer, és el que esmorteix millor el daltabaix provocat per la pandèmia durant el 2020. D'acord amb el càlcul que realitza la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació, durant el primer semestre del 2022 es dinamitza l'activitat del sector i els valors registrats en el primer i segon trimestres són, respectivament, d'un 6,4% i un 5,8%. Per al final de l'exercici s'estima una pujada del VAB (5,3%) més continguda que la del conjunt de l'economia (11,1%).

Durant el 2021, algunes variables relatives a l'edificació residencial encara acusen una certa atonia derivada del retraïment provocat per la pandèmia. Per bé que tant el nombre de projectes d'obra visats en el conjunt de les Illes Balears (6.908) com el pressupost d'execució acumulat (1.421 M€) experimenten un notable increment interanual —d'un 11,0% i un 23,7%, respectivament—, el nombre d'habitatges no ha seguit la mateixa evolució i en el conjunt de l'arxipèlag els nous visats (3.466) es redueixen un 4,1% respecte del 2020, encara que el pressupost d'execució és considerablement més elevat (18,5%). En l'àmbit insular és remarcable la diferència que s'observa entre, d'una banda, l'augment del 60,0% registrat a Menorca i, de l'altra, la reducció de més d'una quarta part (-25,3%) a les Pitiüses. A grans trets, aquest comportament es reproduïx durant els primers set mesos del 2022. Per una part, continua en augment el nombre total de projectes d'obra en construcció en el conjunt de les Illes Balears (3,9% respecte del mateix període del 2021), de forma destacada a Menorca (11,5%) i, per altra part, disminueix el d'habitatges (-0,8%), amb pujades tant a Menorca (24,3%) com a les Pitiüses (7,3%), però amb una davallada important a Mallorca (-4,5%).

D'altra banda, l'any 2021 els certificats de final d'obra emesos (3.146) disminueixen un 0,2% amb relació al 2020 i el valor de la liquidació de les obres arriba a 631,5 M€, també amb una davallada interanual d'un 8,6%. En canvi, amb informació referida als primers cinc mesos del 2022, s'observa un major dinamisme en l'activitat d'edificació, atès que el nombre d'habitatges acabats (1.351) registra un fort augment (17,2%) respecte del mateix període de l'any passat i el valor de la liquidació de les obres (286,4 M€) puja un 20,8%.

Aquesta recuperació de l'oferta l'any 2022 és sensiblement inferior a la forta expansió de la demanda d'habitatges que es produeix especialment l'any 2022. En el 2021, la compravenda d'habitatges ja presenta un canvi de tendència respecte dels anys precedents i el nombre de transmissions a les Illes Balears s'incrementa gairebé un 32,0% interanual. Durant el primer semestre d'enguany l'increment és encara més gran i se situa, respecte del mateix semestre del 2021, en un 54,6% en el conjunt de l'arxipèlag —en un 58,3% en el cas de l'habitatge de segona mà—, amb pujades molt intenses a Menorca (71,1%) i, sobretot, a les Pitiüses (105,5%).

Paral·lelament als processos descrits, ha continuat l'escalada dels preus de l'habitatge i, en el cas del de segona mà, fins i tot a un ritme superior al del nou, fins al punt que gairebé s'han equiparat. L'exercici del 2021 es tanca amb una variació interanual de l'índex general d'un 9,6% respecte de finals del 2020. La variació de l'índex relatiu a l'habitatge usat (9,9%) se situa gairebé 3,0 punts percentuals per sobre del de l'habitatge nou (7,0%). L'evolució més recent confirma que els preus s'acceleren tant pel que fa a l'habitatge nou com pel que fa al de segona mà. En el segon trimestre d'enguany, la taxa de variació amb relació al desembre del 2021 queda, respectivament, en un 3,8% i un 5,3%. La taxa de variació de l'índex general és d'un 5,1%.

Durant el 2021 els tipus d'interès encara es mantenen en negatiu i, de fet, assoleixen els valors més baixos de tota la sèrie. Amb tot i això, aquest any el nombre total d'hipoteques a les Illes Balears (12.878) es redueix un 13,6% i les constituïdes sobre habitatges (9.105) es redueixen un 3,8%. Només a Menorca es registra un increment del 4,6%. En canvi, l'import subscrit per al total d'hipoteques registrades (3.195,0 M€) augmenta un 5,5% i un 18,0% per a les d'habitatges (1.874,0 M€), la qual cosa suposa, en ambdós casos, un increment de l'import mitjà concedit de més del 22,0%. D'altra banda, en el primer semestre del 2022, davant del previsible encariment per l'augment dels tipus de referència i l'escalada de l'EURÍBOR, es dispara la contractació d'hipoteques i se'n signen 7.819, un 27,7% més que en el mateix període del 2021, amb un import de 2.099,0 M€ (39,0%). Les hipoteques registrades sobre habitatges creixen un 28,8% i el capital prestat (1.292,0 M€), un 55,3%. Així, doncs, l'import mitjà d'aquestes hipoteques (224,1 k€) augmenta un 20,6% i l'endeutament hipotecari per metre quadrat, que segueix una ferma tendència a l'alça, se situa en el segon trimestre d'enguany en 1.895 €/m², un 9,8% més que un any enrere.

Si bé l'any 2021 la demanda de construcció realitzada per les diferents administracions públiques de les Illes Balears (510,8 M€) es recupera notòriament respecte de l'important retrocés registrat al 2020, l'avenç d'aquest any —un 57,6% interanual— queda encara lluny de l'increment de despesa realitzada a altres comunitats autònomes. Durant el primer semestre del 2022, la demanda continua en augment i l'import acumulat arriba a 239,2 M€, que representen un augment d'un 37,2% amb relació al mateix semestre del 2021.

Finalment, l'afiliació a la Seguretat Social en la construcció, considerant els règims general i d'autònoms i la mitjana de l'any 2021 (54.702 persones inscrites), registra un avenç d'un 1,7% amb relació al 2020. La mitjana de l'afiliació de gener a agost del 2022 és de 57.127 persones i l'augment interanual registrat és d'un 4,4%.

L'any 2021, els **serveis** impulsen la recuperació de l'economia i el valor afegit brut (VAB) del sector registra una pujada interanual d'un 10,3%, pràcticament el mateix valor que el del conjunt de l'economia (10,4%). En el primer semestre del 2022, en un context de revifament econòmic de tots els sectors, el terciari n'encapçala el creixement. En el segon trimestre s'accelera el creixement dels serveis i el VAB presenta una taxa interanual de gairebé un 20,0%, lleugerament superior a la de la mitjana de l'economia (18,4%). D'acord amb els càlculs de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació, el creixement estimat per als serveis a l'acabament de l'exercici és d'un 11,5%, també una mica per sobre de la previsió per al conjunt de l'economia (11,1%).

D'altra part, segons la informació dels indicadors d'activitat del sector de serveis (IASS), en concret de l'índex de volum de negoci, d'ençà del mes d'abril del 2021 la facturació de les empreses de serveis de mercat

no financers ha crescut amb força de forma ininterrompuda fins al juliol del 2022. L'exercici del 2021 es tanca amb un avenç interanual del 21,8%. Si bé la recuperació afecta gairebé totes les activitats del sector, les més importants s'observen en les més vinculades a l'activitat turística. Així, l'hoteleria registra un increment d'un 109,0%; les activitats administratives i de serveis auxiliars, d'un 31,7%, i el transport i l'emmagatzematge, d'un 26,4%. El comerç, l'activitat més important juntament amb l'hostaleria, avança un 12,5% interanual. Únicament les activitats professionals, científiques i tècniques romanen en negatiu a la darrera de l'any (-3,2%). A Espanya, el revifament de l'activitat del sector també és prou sòlida, si bé el valor interanual (15,8%) se situa sensiblement per sota del de les Illes Balears.

En el període comprès entre gener i juliol del 2022, l'indicador de volum de negoci registra a l'arxipèlag xifres rècord i evidencia un fort dinamisme, principalment de les activitats vinculades al turisme. La variació de la mitjana del període, respecte dels mateixos mesos de l'any passat, és a les Illes Balears d'un 52,2% i a Espanya, d'un 22,7%. En aquest període, la variació de la mitjana de l'índex d'hostaleria registra un avenç d'un 132,7%. Són igualment ressenyables les pujades de les activitats administratives i de serveis auxiliars (162,1%), i del transport (82,8%). La resta d'activitats també registren un fort repunt, però no arriben als nivells assolits per les descrites abans.

Pel que fa al comerç al detall, l'índex del volum de negoci (ICM) posa de manifest igualment una recuperació de les vendes, per bé que l'evolució és més fluctuant que la d'altres indicadors del sector de serveis. L'exercici del 2021 es tanca a les Illes Balears amb un avenç del 7,4% mentre que a Espanya és més moderat (3,2%). Al 2022, especialment des del mes d'abril, mostra un major dinamisme i entre gener i juliol registra un increment de la facturació del 8,2% respecte del mateix període de l'any passat, molt per sobre de la variació mitjana de l'Estat (0,3%).

Finalment, l'afiliació en el sector continua a la baixa fins al mes de maig del 2021. A partir del mes de juny s'inverteix la tendència i es restableix gradualment. L'afiliació mitjana de l'any, considerant el règim general i el d'autònoms, és de 374.599 persones i representa un augment interanual de gairebé un 3,0%. La recuperació de l'afiliació continua amb més força durant el 2022 i assoleix xifres rècord durant els mesos de juliol i agost, amb gairebé 600.000 persones inscrites en el darrer dia del mes. La mitjana d'afiliats de gener a agost és de 424.626 que, en termes de variació respecte del mateix període del 2021, suposa un avenç d'un 15,3%. Per règims de cotització, el percentatge s'eleva fins al 17,8% en el cas del general i se situa en un 4,8% en el d'autònoms.

Les dades de balanç del 2021 havien mostrat un augment considerable de les xifres del 2020 (178,0%). Així, durant el 2021 arriben 8,6 milions de **turistes** a les Illes Balears, la qual cosa suposa un descens del 47,3% respecte del 2019. El turisme internacional augmentà un 267,4% respecte del 2020, encara que és el que més cau respecte del 2019 (-53,8%), mentre que el turisme nacional cedeix un 15,5% respecte a l'any prepanidemic. El flux de visitants dels primers set mesos de l'any 2022 s'ha incrementat en un 156,8%, quasi recuperant les xifres del 2019 (-2,6%).

En el mes d'agost, la planta hotelera ha estat oberta en un 89,8%, quasi arribant al nivell del 2019 (90,7%) i l'estimació és mantenir aquest nivell i allargar la temporada. La despesa turística del 2021 augmenta considerablement en termes interanuals, un 228,7%, fins a arribar a 8.805,31 milions d'euros, encara que respecte de l'any 2019 cau un 46,6%. El mercat internacional mostra una caiguda molt més

accentuada (-51,0%) que el turisme nacional (-6,9%) respecte de l'any prepanidemic. D'acord amb les dades conegudes fins al juliol del 2022, la despesa turística acumulada augmenta un 167,8% respecte del mateix període de l'any 2020 i un 6,2% respecte als primers set mesos de l'any 2019. El turisme internacional s'ha incrementat en comparació al 2021 en un 188,8% i, si s'analitza respecte del 2019, es recupera amb un increment del 4,0%. El turisme nacional creix un 70,8% respecte del 2021 i suposa un increment del 26,5% respecte a l'any 2019. Per illes, Menorca és la que ha superat amb escreix els nivells de l'any 2019 (20,6%).

Els viatgers que pernoctaren a un establiment hotelier en el 2021 varen augmentar un 255,9% i caigueren un 52,1% respecte del 2019. El turisme internacional és el que més apuja, amb un 382,6%. Tot i això, no recupera les xifres del 2019 (-57,6%). En canvi, el turisme nacional apuja un 90,2% respecte del 2021 i recupera el 84% dels viatgers arribats l'any 2019. Durant els primers vuit mesos del 2022, els viatgers augmentaren un 149,4% i es recuperaren les xifres del 2019 amb un increment de l'1,5%, especialment de viatgers nacionals, els quals han augmentat un 13,5% respecte de l'any prepanidemic. Per la seva part, les pernoctacions augmenten respecte del 2020 més d'un 332,2% i es recupera un 44,3% de les pernoctacions de l'any 2019. De gener a agost del 2022 les pernoctacions augmentaren un 155,2% i repreneren quasi el nivell del 2019 (-3,9%). Menorca és l'única illa que recupera amb escreix el nivell prepanidemic (8,1%).

El grau d'ocupació sobre les places existents en el mes d'agost del 2022 se situa en el 89,8%, superior al del 2021 (67,9%) i molt semblant al del mateix període del 2019, quan va arribar al 90,7%.

Els passatgers arribats entre gener i desembre de l'any 2021 a les Illes Balears per via aèria augmenten un 133,1% en comparació amb l'any 2020. Així, durant l'any 2021 n'arriben 10,8 milions als aeroports de les Illes Balears, mentre que l'any 2019 n'arribaren 20,6 milions, la qual cosa representa una disminució del 47,7%. En els primers vuit mesos de l'any 2022 arribaren 14,5 milions de passatgers a tots els aeroports de les illes, quasi recuperant el nivell del mateix període de l'any 2019 en què foren 15 milions. Novament, destaca l'illa de Menorca, atès que els passatgers arribats a l'aeroport de Maó superen en un 8,6% els qui arribaren en l'any prepanidemic. Entre els principals països emissors, el Regne Unit és el que augmenta més, amb un 292,7%, mentre que el turisme espanyol apuja un 59,7%. Respecte de l'any prepanidemic, el mercat britànic només recupera el 25,1% dels passatgers. Durant els vuit mesos del 2022 el transport aeri ha augmentat un 120,4% en el conjunt dels aeroports de les Illes Balears. Enguany, el mercat francès és el que es comporta millor. Concretament, a l'illa de Menorca el passatge francès s'incrementa un 132,8% respecte de l'any 2019. Enguany, els mercats emissors alemany i britànic encara no han recuperat els nivells prepanidemics, amb caigudes d'un 11,3% i un 13,6%, respectivament.

Paral·lelament, el flux de passatgers per via marítima en línia regular augmenta en l'any 2021 respecte de l'anterior en un 51,8% i s'acosta a les xifres del 2019 (en un 83,9%). Ara bé, les xifres fins al mes de juliol del 2022 registren un increment de passatgers per via marítima del 45,2% en el conjunt de les Illes Balears, més accentuat a Mallorca (59,9%) i Eivissa (46,1%), encara que Formentera (37,9%) i Menorca (28,7%) també presenten increments significatius. Ja s'han recuperat les xifres de passatgers de l'any 2019 amb una augment del 2,0% en el conjunt de les illes i principalment es recuperen les xifres del 2019 de Mallorca, amb un increment del 12,9%.

D'altra banda, el trànsit de passatgers en creuers turístics a les Illes Balears en l'any 2021 fou de 344.479 després d'haver estat aturat durant quinze mesos i reactivar-se el 17 de juny. Durant els set primers mesos de l'any 2022 arribaren a les Illes Balears 758.740 creueristes i es recuperà el 54,0% dels creueristes que arribaren en el mateix període del 2019.

El superàvit **comercial** s'ha mantingut a les Illes Balears durant l'any 2021 i en el primer semestre del 2022. Per bé que l'any 2021 les exportacions es recuperen gairebé un 12,0% interanual (1.793 M€) i encara es manté una taxa de cobertura àmplia, del 131,0%, la recuperació d'un 37,6% de les importacions (1.369 M€), molt disminuïdes al 2020, explica que la ràtio entre les exportacions i les importacions cedeixi 30,0 punts percentuals respecte de la del 2020 (161,3%). La disminució de la taxa de cobertura del primer semestre d'enguany (116,1%), tot i el fort increment de les vendes (1.297,3 k€, amb una variació interanual d'un 58,3%), es deu igualment al major creixement de les importacions (1.117,5 k€ i una variació d'un 84,3%), el volum de facturació de les quals, en els sis primers mesos de l'any, equival al 82,0% de la facturació total del 2021.

Amb la reactivació econòmica del 2021, a banda de la recuperació de les exportacions i, sobretot, de les importacions, també creix intensament —un 75,1% interanual— el nombre d'empreses exportadores (5.273), tal vegada per compensar la pèrdua de negoci en el mercat domèstic. La gran majoria d'aquestes empreses inicien o reinicien l'activitat exportadora en el mateix 2021. Només el 10,8% (570 empreses) es consideren exportadores regulars —han exportat en els darrers quatre anys de forma consecutiva— i només 247 exporten per un valor superior a 100,0 k€. Aquest darrer grup d'empreses factura conjuntament gairebé el 99,0% del total de vendes.

2.1 Preus de Consum

L'any 2021, en un context marcat encara per la persistència d'algunes disrupcions en les cadenes de producció i de subministrament, la inflació a les Illes Balears i a Espanya, especialment a partir del segon trimestre, entra en una espiral alcista que es perllonga i s'intensifica durant els dos primers quadrimestres del 2022. L'exercici del 2021 a les Illes Balears es tanca amb una variació respecte del mes de desembre del 2020 d'un 6,5%, el mateix valor que en el conjunt d'Espanya i gairebé 7,0 punts percentuals superior al registre del 2020.

Aquesta escalada s'explica principalment per la forta pujada dels preus dels productes energètics (41,5%), encara que també presenten increments importants la majoria de subgrups i rúbriques, com ara els carburants i combustibles (23,1%); els béns industrials no duradors (18,0%); els serveis financers (10,6%); les begudes no alcohòliques (9,9%), i els paquets turístics (6,0%). Seguint la classificació de béns i serveis COICOP, els grups que tenen un comportament més inflacionista, a banda del relatiu a l'habitatge, aigua, electricitat, gas i altres combustibles (22,5%), són el transport (9,5%), els aliments i begudes no alcohòliques (5,2%) i la sanitat (3,5%).

La inflació subjacent, per bé que en el segon semestre del 2021 inicia una clara tendència a l'alça, a la darrereria de l'any encara no reflecteix

Tant en el 2021 com en el primer semestre d'enguany, els principals béns exportats, d'acord amb la classificació per sectors econòmics de l'ICEX, són els productes químics —especialment els de química orgànica i els plàstics en formes primàries— i els combustibles i productes derivats del petroli. Constitueixen un segon grup els béns d'equip —especialment el material de transport, com ara embarcacions i components i equipament d'aeronaus—, els automòbils i altres matèries primeres. Finalment, a certa distància, les manufactures de consum, els béns de consum durador i els aliments. En els darrers anys els principals socis comercials de les Illes Balears són, invariablement, els països de la Unió Europea, en especial, Alemanya, Països Baixos, França i Itàlia. Les vendes a països americans i d'altres continents són poc rellevants.

Quant a les importacions, el gruix de les compres es concentra també en els béns d'equip, especialment el material de transport; els productes químics orgànics i plàstics, i els productes energètics. A diferència de les vendes, també tenen un pes rellevant les manufactures de consum i els aliments. El volum de facturació de la resta de sectors és sensiblement més reduït. Itàlia, Alemanya, Països Baixos i França són també els principals subministradors. Com a països extracomunitaris destaquen el Regne Unit i la Xina. En el primer semestre d'enguany les importacions procedents dels Estats Units d'Amèrica i d'Algèria s'han intensificat considerablement.

Malgrat les incerteses provocades per la desorganització de les cadenes de subministrament i les ruptures en el proveïment sorgides com a conseqüència de la pandèmia, es pot concloure que l'any 2021 es tendeix a normalitzar l'activitat comercial amb l'exterior, especialment pel que fa a les importacions, i que la recuperació de l'activitat econòmica en el 2022, tant a Espanya com a les Illes Balears, s'ha reflectit directament en la intensificació del comerç exterior, tant en les vendes com, sobretot, en les compres, la qual cosa denota una certa recuperació de la demanda interna.

extensament el contagi dels costos energètics i tanca l'exercici amb una variació d'un 2,3% amb relació al desembre del 2020, lleugerament per sobre de la registrada en el conjunt d'Espanya (2,1%).

Com s'ha indicat abans, al llarg del 2022 s'intensifica la pressió inflacionària impulsada principalment per l'encariment dels productes energètics i dels carburants i combustibles —si bé en els darrers mesos aquests s'han moderat—, i a la vegada agreujada per l'impacte de la guerra a Ucraïna. El comportament més recent de la inflació està caracteritzat per l'assoliment de xifres rècord tant a les Illes Balears com a Espanya. Així, en el mes d'agost, el darrer amb dades disponibles, les respectives taxes de variació interanual se situen en un 10,7% i un 10,3%. En termes de variació acumulada des de desembre del 2021, els preus apugen un 6,5% a les Illes Balears i un 6,1% a Espanya. Els grups de consum que registren les taxes més elevades són els de restaurants i hotels (13,5%), aliments i begudes no alcohòliques (9,4%), transport (9,1%) i habitatge, aigua, electricitat, gas i altres combustibles (8,8%). A l'altre extrem, els únics grups que han davallat els preus respecte de desembre del 2021 són el de vestit i calçat (-10,6%) i comunicacions (-1,5%).

D'altra part, la inflació subjacent en aquests dos quadrimestres del 2022 s'ha disparat i ha assolit valors màxims a causa fonamentalment del contagi dels costos de l'energia. En el mes d'agost la seva taxa interanual s'enfila fins al 7,0% a les Illes Balears i fins al 6,4% a Espanya. Tot i que el seu índex exclou els elements més inestables de la cistella de la compra, és previsible que continuï en augment en els propers mesos. D'altra banda, la Comissió Europea, en la previsió macroeconòmica publicada en el mes de juliol —*European Economic Forecast Summer 2022 (Interim)*²—, confirma que en el 2022 els preus a Espanya tendiran a una lleugera moderació i la variació interanual de l'IPC harmonitzat se situarà en un 8,1%, mig punt percentual per sobre del valor estimat per a la mitjana dels països de l'Eurozona (7,6%). També, amb vistes a l'avaluació del creixement real, d'acord amb les previsions de l'*Actualización del Programa de Estabilidad 2022-2025*³, publicades pel Ministeri d'Hisenda i Funció Pública, en el 2022

2.2 Mercat Laboral

La població activa de les Illes Balears assoleix les 648.700 persones en el 2021, fet que representa un increment del 3,0% respecte de la xifra del 2020. D'aquesta manera, es recupera el descens que es va produir en el 2020 i se situa, a més, per sobre de la xifra del 2019. De fet, es tracta de la major xifra de població activa de tota la sèrie històrica. En contrapartida, la població inactiva experimenta un descens del 3,8%, després d'haver assolit l'any 2020 la xifra més alta de tota la sèrie històrica.

Segons les dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social (TGSS), el 2021 tanca de mitjana amb 473.763 treballadors d'alta en la Seguretat Social. En termes interanuals, representa un increment del 2,4%, després de la forta caiguda de l'ocupació registrada durant el 2020 a causa de la pandèmia. Ara bé, la xifra d'afiliació se situa encara un 6,5% per sota la xifra del 2019. Pel que fa a les hores treballades, mentre que en el 2020 es va donar el fet que les hores treballades varen caure més intensament que l'ocupació, atesa la protecció de l'ocupació dels ERTO al llarg de l'any, segons les dades de l'IBESTAT, l'afiliació equivalent a temps complet apuja el 2021 un 4,1% respecte de l'any anterior, per sobre el nombre total de treballadors del règim general (2,4%).

Quant a les darreres dades disponibles del 2022 i un cop transcorreguda gran part de la temporada turística, les dades d'afiliació del mes d'agost han registrat rècords històrics, per desè mes consecutiu, i superen, juntament amb les del mes de juliol, per segona vegada en tota la sèrie històrica, el sostre de 600 mil afiliacions. Es tracta d'incrementos interanuals molt accentuats: 24,8%, en el mes d'abril; 22,1%, en el mes de maig, i fins al 9,8%, en el mes d'agost. Les Illes Balears esdevenen la comunitat autònoma amb el major ritme de creació d'ocupació, per sobre la xifra del conjunt d'Espanya (3,5%). D'aquesta manera, pel que fa a l'acumulat de gener a agost del 2022, l'afiliació se situa un 13,2% per sobre la del mateix període del 2021 i un 2,3% per sobre la xifra del 2019. En canvi, en el conjunt d'Espanya l'afiliació de gener a agost del 2022 se situa un 4,4% per sobre la xifra del 2020 i un 4,1% per sobre la del 2019.

De conformitat amb les dades facilitades per l'IBESTAT, el nombre de treballadors equivalents a jornada completa (EJC) l'any 2021 és de

la variació del deflactor del PIB se situarà en un 4,0% i en el 2023, en un 2,4%. Aquesta segona xifra ha estat revisada a l'alça per l'escenari macroeconòmic 2022-2023 fins a un 3,2%.

Amb el canvi del cicle econòmic mundial, la reducció de la inflació dels preus de l'energia i l'enduriment monetari de la majoria dels principals bancs centrals cada cop més efectiu, s'espera que la inflació dels preus al consum es moderi gradualment. Segons els preus de l'energia en l'escala observada en la primera quinzena de setembre, es preveu que la inflació global assoleixi el seu màxim durant el trimestre actual en les principals economies i que disminueixi en el quart trimestre i al llarg del 2023 a la majoria dels països del G20. Amb tot i això, la inflació anual en el 2023 es mantindrà molt per sobre de l'objectiu gairebé arreu del món.

390.587, la qual cosa implica una pujada del 10,8%. Si es considera la mateixa evolució de la productivitat que estima el Ministeri d'Assumptes Econòmics i Transformació Digital per al conjunt nacional, el nombre de treballadors EJC augmentarà un 9,5% l'any 2022 i un 2,4% l'any 2023.

D'altra banda, després de l'excepcional situació viscuda arran de la COVID-19, amb l'aturada de l'activitat econòmica i, especialment, de les activitats turístiques, el 2021 suposa un punt d'inflexió en les xifres d'atur. Les Illes Balears tanquen amb una mitjana anual de 65.618 persones en atur, la qual cosa representa un descens interanual del 10,2%. Es tracta d'una reducció important de la xifra d'atur, tot i que encara està significativament per sobre de les xifres prèvies a la pandèmia, concretament un 34,9% per sobre de la dada del 2019. En comparació, en el conjunt d'Espanya es va donar una caiguda del 3,9% respecte del 2020. Pel que fa a la taxa d'atur, segons les dades de l'Enquesta de població activa, les Illes Balears se situen en el 2021 en el 14,8%, la mateixa taxa que la del conjunt d'Espanya. La xifra d'aturats va començar a reduir-se en el mes de juny del 2021 i encadena, en el mes d'agost del 2022 (darrera dada disponible), quinze mesos consecutius de caigudes interanuals. Així, en el mes d'agost, l'atur se situa en les 35.758 persones en situació d'atur, fet que representa un descens interanual del 26,4% i un 7,9% per sota de la xifra del mateix mes del 2019. La taxa d'atur administratiu s'ha situat en el mes d'agost en el 5,6%, per sota de la del conjunt d'Espanya (12,7%).

Segons el Directori central d'empreses (DIRCE) de l'INE, el nombre d'empreses de les Illes Balears del 2021 cau respecte de l'any anterior i trenca així una tendència de sis anys consecutius d'incrementos (-1,9%). Aquestes són dades de l'1 de gener del 2021 i recullen sobretot els efectes de l'aturada econòmica durant la pandèmia. En canvi, els comptes de cotització d'alta de la TGSS registren un lleuger increment del 0,3% respecte del 2020, amb un increment interanual continuat des del mes de juny del 2021. Segons les dades disponibles del 2022 i pel que fa als comptes de cotització inscrits en el règim general, es donen creixements molt significatius i, en el període de gener a agost, de mitjana, se situen un 6,5% per sobre de la xifra del mateix període del 2021. Ara bé, encara es troben un 4,8% per sota de la xifra mitjana del mateix període del 2019.

² https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-forecast-and-surveys/economic-forecasts/summer-2022-economic-forecast-russias-war-worsens-outlook_en#documents

³ <https://www.hacienda.gob.es/CDI/Programas%20de%20Estabilidad/Programa-de-Estabilidad-2022-2025.pdf>

3 Annex Part I.

Creixement del VAB per branques. Variació interanual a preus constants en%

Branca	2019	2020	2021 (e)	2022 (p)	2023 (p)	2021 (e)				2022 (a)	
						I	II	III	IV	I	II
Sector agropesquer	-3,2	-3,8	13,7	13,9	9,4	16,5	14,0	10,3	13,8	16,7	13,1
Indústria i energia	-1,2	-18,5	16,0	10,5	3,6	2,2	25,8	25,9	16,2	13,4	12,9
Construcció	5,9	-6,0	3,9	5,3	6,3	-3,6	8,2	5,1	6,3	6,4	5,8
Serveis	1,8	-22,3	10,3	11,5	3,7	-10,1	22,9	22,5	15,1	9,4	19,9
Illes Balears	1,8	-20,6	10,4	11,1	3,9	-8,4	21,8	21,2	14,5	9,5	18,4

Font: Direcció General de Model Econòmic i Ocupació

e: estimació.

a: avanç.

p: previsió.

Participació prevista de cada branca en el VAB

Branca	Any 2022
Sector agropesquer	0,7%
Indústria i energia	7,3%
Construcció	8,6%
Serveis	83,4%
Illes Balears	100%

Font: Direcció General de Model Econòmic i Ocupació

Creixement del PIB/VAB real, comparativa amb l'entorn i amb altres organismes

	2019	2020	2021	2022	2023
Unió Europea (UE-27)	1,8	-5,9	5,4	2,7	1,5
Regne Unit	1,7	-9,3	7,4	3,6	0,5
Zona Euro	1,6	-6,4	5,3	2,6	1,4
Alemanya	1,1	-4,6	2,9	1,4	1,3
Espanya	2,1	-10,8	5,1	4,0	2,1
Illes Balears (DGOE)	1,8	-20,6	10,4	11,1	3,9
Illes Balears (BBVA Research)	1,7	-21,7	10,9	8,0	2,2
Illes Balears (FUNCAS)		-21,7	10,8	9,9	
Illes Balears (CEPREDE)		-21,8	5,8	6,9	
Illes Balears (Hispalink)			6,8	5,0	3,6

Font: Comissió Europea (Interim Forecast Summer), UK Government, Direcció General de Model Econòmic i Ocupació, BBVA Research (Observatori Regional - Octubre 2022), FUNCAS (Maig 2022), CEPREDE (Setembre 2022) i Hispalink (Abril 2022)

PIB Nominal de les Illes Balears

	2019	2020	2021 (e)	2022 (p)	2023 (p)
PIB Nominal (Milions d'€)	34.172,2	26.789,2	30.223,0	34.909,1	37.433,1
Variació PIB Nominal (%)	4,4%	-21,6%	12,8%	15,5%	7,2%

Font: Direcció General de Model Econòmic i Ocupació a partir de dades de l'INE i del Ministeri d'Economia i Empresa.

(p): Previsió

(e): Estimació

Evolució mercat laboral

	2019	2020	2021	2022 (p)	2023 (p)
Llocs de feina	571.170	528.234	552.858	595.672,7	608.576,8
Variació interanual (%)	2,0%	-7,5%	4,7%	7,7%	2,2%
Llocs de feina ETC	455.774,6	352.556,6	390.587,0	427.562,6	437.733,1
Variació interanual (%)	0,5%	-22,6%	10,8%	9,5%	2,4%

Font: Direcció General de Model Econòmic i Ocupació a partir de dades de l'Ibestat.

(p): Previsió

Part II. El pressupost d'ingressos no financers. Recursos de la Comunitat Autònoma de les Illes balears de l'exercici de 2022 i previsions per al 2023

4 Introducció

El principal objectiu d'aquesta part de l'informe economicofinancer és fer un repàs de l'evolució dels ingressos no financers de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears (CAIB) i realitzar les previsions de les principals partides per a l'exercici 2023, a partir de la informació disponible quan es realitza l'informe.

Segons l'article 12 de la *Llei 14/2014 de finances de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears*, la hisenda pública de la Comunitat Autònoma és constituïda pels recursos següents:

- a) Els ingressos procedents del seu patrimoni.
- b) Els ingressos derivats de les activitats que exerceixi en règim de dret privat.
- c) Els preus públics.
- d) Els tributs propis.
- e) Els tributs cedits totalment o parcialment per l'Estat.
- f) Els recàrrecs sobre els tributs de l'Estat.
- g) Les participacions en ingressos de l'Estat, mitjançant els fons i la resta de mecanismes que estableixi la legislació estatal.
- h) El producte de l'endeutament i de la resta d'operacions de crèdit.
- i) El producte de les multes i les sancions en l'àmbit de les seves competències.
- j) Les assignacions que s'estableixin en els pressuposts generals de l'Estat.
- k) Les transferències que procedeixin dels fons que regula la legislació estatal de finançament de les comunitats autònomes.
- l) Qualsevol altres que obtingui o que li atribueixin altres persones o entitats, públiques o privades.

Als nostres efectes els agrupam en:

- Tributs propis
- Tributs cedits total o parcialment per l'Estat
- Transferències corrents incondicionades de l'Administració General de l'Estat
- Transferències condicionades corrents i de capital
- Deute i préstecs
- Altres recursos

Si bé l'objectiu és presentar la previsió integral d'ingressos no financers, el document se centra en els capítols I, II, i III i en les parts del capítol IV que fan referència al Sistema de Finançament Autònom (d'ara endavant, SFA) i els fons finalistes estatals i europeus, ja que representen aproximadament dos terços del pressupost total i quasi la totalitat de ingressos no financers.

Tal com es comentarà a la tercera secció d'aquesta segona part, la major part d'ingressos no financers provenen de l'**SFA**. Aquests ingressos els podem dividir en dos grans grups: els recursos subjectes a liquidació i el recursos no subjectes a liquidació.

- La part de **recursos subjectes a liquidació**, que inclou alguns dels tributs cedits i els fons de l'SFA. El Ministeri d'Hisenda i Funció Pública va comunicar a la Comunitat Autònoma en juliol de 2022 tant els imports definitius que rebrien les CA de règim comú en 2022, en concepte de liquidació de l'exercici 2020, com els recursos de l'SFA subjectes a liquidació previstos per a 2023. Aquests recursos són la suma de les bestretes de 2023 i la liquidació provisional dels recursos lliurats en el 2021. Per a l'elaboració dels pressuposts de la CAIB, es prenen directament aquestes previsions de l'Estat, ja que sistemàticament les diferències que es produeixen entre les previsions de l'Estat i els recursos finalment rebuts a l'exercici són petites en termes relatius.
- La part de **recursos no subjectes a liquidació de l'SFA** inclou tributs cedits gestionats per la CA.

D'altra banda, també cal destacar la **resta de tributs cedits** que no pertanyen a l'SFA (impost sobre el patrimoni de les persones físiques i l'impost sobre depòsits a entitats de crèdit) i els **tributs propis**.

Per realitzar **les previsions de 2023** dels tributs cedits no subjectes a liquidació i dels tributs propis, s'utilitza com a punt de partida les projeccions de tancament de 2022 de cada un dels tributs. A partir d'aquestes projeccions, s'estima la previsió de recaptació per a l'exercici 2023, en funció de diverses variables:

- L'activitat econòmica i l'evolució del preus prevista per la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació, que es comenta a la primera part d'aquest mateix informe.
- La sensibilitat de cada un dels ingressos a aquesta activitat econòmica.
- Els nivells prepandèmia.
- Els canvis normatius.
- La idiosincràsia de cada un dels tributs.

Hi ha tributs en els quals la seva recaptació està molt lligada a una determinada activitat econòmica. En alguns, els canvis normatius marquen la recaptació esperada, com pot ser el cànon d'abocament de residus i la seva substitució per l'impost cedit de residus. Altres són més estables o tenen una relació amb l'activitat econòmica menys acusada, com és el cas del cànon de sanejament d'aigua.

La Conselleria d'Hisenda i Relacions Exteriors preveu **ingressos no financers** per a l'exercici de 2023 de 5.446,6 milions d'euros (M€) i així ha quedat reflectit en el límit de despesa no financera aprovat el 6 d'octubre en Consell de Govern i ratificat en el Parlament de les Illes Balears.

Fent un ràpid repàs als diferents **blocs que compondran el finançament** i realitzant les comparacions amb les xifres d'execució de 2021 i la previsió de tancament de 2022 es pot veure que:

- La CAIB preveu ingressar en 2023 3.350,5 M€ procedents dels **recursos de l'SFA subjectes a liquidació**. Això representa 624,2 M€, o un 26,1% més de recursos que els que es preveu percebre en l'any 2022 (sense tenir en compte la liquidació extraordinària del Sistema d'Informació Immediat -SII- de l'IVA de 2022¹). Aquest recurs representen un 62% dels ingressos no financers.
 - o Els **lliuraments a compte** prevists per al 2023 augmenten en un 15,4% respecte a 2022, fins assolir els 2.478,8 M€ (+330,9 M€).
 - o Els recursos provinents de la **liquidació** de l'exercici t-2 (2021) prevists s'incrementen un 41,1% respecte a la liquidació de 2020 en 2022, passant de 521,7 M€ a 884,3 M€.
 - o A aquestes xifres, en ambdós anys, cal incorporar els 12,7 M€ de **liquidacions negatives de 2008 i 2009**².
- Per a la **resta de tributs cedits** (tant els que formen part de l'SFA i no estan subjectes a liquidació com dels tributs mencionats anteriorment que no formen part de l'SFA) i els **tributs propis**, l'evolució vendrà marcada per la recuperació econòmica i ens permetrà tancar l'exercici 2022 amb un ingrés global superior a l'inicialment previst en els Pressuposts i en algun cas superior als

nivells de recaptació previs a la pandèmia a 2019. Per a 2023, s'espera una recaptació similar a la previsió de tancament de 2022. Aquests ingressos ascendeixen a 1.136 M€ i representen un 27% dels ingressos no financers.

- També cal destacar els ingressos precedents de la UE, en especial els fons Next Generation EU, i la transferència derivada del factor d'insularitat. Aquests fons ens permetran donar un impuls a la inversió a les Illes Balears per transformar el model econòmic i fer la nostra economia més resilient. Segons comunicació del Ministeri d'Hisenda i Funció Pública a l'Avantprojecte de Llei de Pressuposts Generals del Estat per a l'any 2023 aprovat el 4 d'octubre de 2022 preveu una dotació del factor d'insularitat de 109,6 M€, la mateixa dotació de l'any base rebuda a 2022 (sense tenir en compte els 73 M€ d'endarreriments corresponents a 2021 i 2022 que es varen rebre a 2022).

Tots aquests comentaris queden reflectits als dos darrers quadres (8 i 9) del document que sintetitzen els principals resultats de l'estudi oferint l'evolució i les previsions dels ingressos no financers del pressupost de la CAIB. El quadre 8 segueix la classificació econòmica per capítols, mentre el quadre 9 utilitza una classificació de finançament, més en línia amb l'estructura del document.

Els ingressos no financers de 2023 reflectits en aquest document coincideixen amb els presentats al límit de despesa no financera aprovat en el Consell de Govern. En qualsevol cas, aquests ingressos poden patir canvis durant l'elaboració dels pressupostos, en concret, en la part de nous ingressos finalistes previstos a l'exercici 2023.

La resta d'aquesta part de l'informe economicofinancer s'estructura en set seccions. A continuació, s'analitzen les previsions d'ingressos dels tributs propis. A la sisena secció es fa un repàs al funcionament de l'SFA que inclou tant la major part de tributs cedits com els fons de l'SFA. A la setena secció, s'analitzen els tributs cedits que no formen part de l'SFA (com són l'impost sobre el patrimoni i l'impost sobre dipòsits d'entitats bancàries). A la vuitena secció es fa referència als fons extraordinaris estatals per fer front a la pandèmia. La novena secció recull les previsions de fons europeus. Finalment, es presenta una anàlisi per capítols i es comenten la resta d'ingressos no financers de la CAIB.

¹ Aquesta liquidació extraordinària ve provocada per un canvi en la periodificació de la liquidació de l'IVA realitzat a 2017. Aquest canvi va provocar que part de la recaptació de 2017 fou ingressada, per part de les empreses que utilitzen el SII de l'IVA, a l'exercici següent provocant un menor liquidació de l'SFA.

² La liquidació negativa de 2008 i 2009 sovint s'agrupa amb els lliuraments a compte

5 Tributs propis

Actualment, la nostra Comunitat compta amb tres tributs propis: el cànon de sanejament d'aigües, l'impost sobre estades turístiques i el recent cànon sobre l'abocament i la incineració de residus de les Illes Balears (d'ara endavant, cànon de residus).

L'evolució dels tributs propis és molt diferent. Mentre el cànon de sanejament d'aigües té una part de la quota fixa important i el consum d'aigua dels residents amb prou feines es veu afectat per l'activitat econòmica; l'impost d'estades turístiques depèn de l'activitat turística que és el motor de la nostra economia, que va patir una caiguda molt important el 2020, tot i que es preveu que a partir del 2022 es recuperi amb l'activitat turística prepanidèmia.

No es preveu que la inflació afecti directament la recaptació de cap dels tres tributs ja que les quotes no estan definides sobre el preu del bé o servei sinó sobre el consum en litres (en el cas del cànon de sanejament d'aigües), nombre d'estades (en el cas de l'impost d'estades turístiques) o les tones de residus (en el cas del cànon de residus).

Impost sobre estades turístiques

Aquest impost grava les estades dels turistes als allotjaments turístics. La recaptació depèn molt de l'evolució de la temporada turística.

Podem distingir dos grans tipus de substituïts del subjecte passiu, que és el turista: els establiments turístics i els habitatges turístics. Tots dos es poden acollir a un règim de tributació directa o objectiva.

- Els habitatges turístics i els establiments turístics en règim d'estimació directa fan liquidacions trimestrals el mes següent de la finalització del trimestre. Per tant, els ingressos es fan en els mesos d'abril, juliol, octubre i gener (de l'any següent).
- El règim de tributació objectiva (règim majoritari) és diferent en funció de si és un establiment turístic o un habitatge turístic.
 - o Els **establiments turístics**, que van per mòduls, índexs i signes, fan un pagament a compte al setembre en concepte del 50% de l'ocupació mitjana. Posteriorment, al mes de gener de l'any següent, es fa la liquidació en funció dels dies efectius que l'establiment va romandre obert. La liquidació en cas que l'establiment hagi obert per un període curt, pot ser baixa o fins i tot negativa.
 - o Els **habitatges turístics** en règim objectiu fan l'ingrés corresponent a la liquidació de l'any anterior els mesos de maig i juny.

Per al 2022 s'espera una recaptació superior al que és habitual a causa de tres factors:

- Primer, s'ha produït una recuperació de l'activitat turística que ha provocat que les liquidacions trimestrals dels establiments en règim d'estimació directa hagin recuperat els nivells prepanidèmia.
- Segon, tenim la liquidació dels establiments en règim d'estimació objectiva del 2021 (que s'ingressa el 2022) i

es preveu que sigui superior a l'exercici precedent per la recuperació de l'activitat.

- Tercer, hem de tenir present que el 2022 els establiments en règim d'estimació objectiva el 2022 fan, el mes de setembre, el pagament a compte de l'impost, cosa que no s'ha produït en els dos exercicis precedents.

Per al 2023 es preveu que l'activitat turística mantindrà nivells similars al 2022, però s'espera que la recaptació caigui lleugerament pel fet que la liquidació dels establiments en règim d'estimació objectiva del 2022 (que s'ingressarà el gener del 2023) no serà tan quantiosa com la del 2021 i 2022, pel fet que el 2022 es realitza un pagament a compte i el 2021 el pagament a compte havia estat eliminat. El pagament a compte sol suposar al voltant d'un 80% de la recaptació de l'exercici.

Així, doncs, estimem que la recaptació d'aquest impost en 2023 serà de 132 M€, nivell molt similar a la del 2019.

Cànon de sanejament

El cànon de sanejament recau sobre les llars, hotels, bars, restaurants i establiments d'altres activitats econòmiques. Té una part fixa i una part variable. Aproximadament la meitat de la recaptació del 2019 corresponia a la part fixa. Aquest fet i el fet que el consum d'aigua dels residents presenta una gran estabilitat fa que la recaptació no sigui molt sensible a l'activitat econòmica. Tot i així, el 2020 la recaptació va caure un 9%, derivat d'una menor afluència turística i la reducció d'activitat empresarial derivada. El 2022 el turisme s'ha recuperat, per la qual cosa la recaptació del cànon de sanejament d'aigües és similar (fins i tot lleugerament superior) a la del 2019 des de començament d'any.

Per al 2023 s'estima que la recaptació serà idèntica a la previsió de tancament del 2022, que s'estima en 85,6 M€.

Cànon sobre l'abocament i la incineració de residus

El Capítol III de la *Llei 3/2020*, de 29 de desembre, de *pressupostos generals de la comunitat autònoma de les Illes Balears per a l'any 2021* va introduir un nou tribut, el cànon de residus, que tenia prevista la seva aplicació a partir del segon semestre del 2021. Finalment, la implementació s'ha produït el segon semestre 2022.

El cànon sobre l'abocament i la incineració de residus grava la destinació dels residus municipals a instal·lacions d'abocament o d'incineració situades a les Illes Balears. Aquest cànon es crea mitjançant la *Llei 3/2020*, de 29 de desembre, de *pressupostos generals de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears per a l'any 2021*.

L'objectiu del cànon és donar compliment:

- a) Al que estableix la Directiva marc de residus 2018/851 del Parlament Europeu i del Consell, de 30 de maig de 2018, que modifica la Directiva 2008/98/CE, transposada a dret estatal mitjançant la *Llei 22/2011*, de 28 de juliol, de residus i sòls contaminats.
- b) El que estableix la disposició addicional sisena de la *Llei 8/2019*, de 21 de febrer, de residus i sòls contaminats.

En aquest context, el cànon sobre l'abocament i la incineració es configura com un impost ambiental, s'ajusta a les actuals tendències polítiques de fiscalitat ambiental en l'àmbit europeu (de fet és una recomanació que fa la UE als territoris de l'Estat espanyol per complir amb els objectius marcats per les directives), i respon a la finalitat de prioritzar la minimització i la valorització dels residus i donar un impuls eficaç a les operacions de recollida selectiva, separació, reciclatge i reutilització dels residus, de manera que permetin l'aprofitament de la utilitat dels residus com a recurs, principi bàsic de l'economia circular.

El tipus de gravamen varia en funció de diversos paràmetres.

- Si l'eliminació del rebuig és mitjançant abocador o incineració, el tipus és un 50% inferior, degut a la valorització energètica que es realitza.
- Si els residus domèstics o municipals procedeixen d'ens locals que hagin iniciat el desenvolupament de la recollida selectiva de la fracció orgànica, el tipus es redueix en un 50%.
- Finalment, per tal de permetre una adaptació progressiva, el tipus de gravamen augmentarà progressivament des de la seva implantació fins a 2025.

També cal tenir en compte que és molt probable que aquest tribut es vegi reemplaçat a partir del proper 1 de gener de 2023 per l'Impost

sobre el dipòsit de residus a abocadors, la incineració i la coïncineració de residus (d'ara endavant Impost de residus) que ha creat l'Estat al capítol II de la Llei 7/2022, de 8 d'abril, de residus i sòls contaminats per a una economia circular. Aquest tribut té un abast i uns tipus impositius superiors al cànon de residus de la Comunitat Autònoma. La recaptació se cedirà íntegrament a les CA, igual que succeeix amb l'impost sobre dipòsits en entitats de crèdit.

Atès que la liquidació de tots dos es fa trimestralment, el mes següent del trimestre natural que es liquida, el 2023 s'espera recaptar la liquidació del darrer trimestre del 2022 del cànon de residus autonòmic i tres trimestres de la liquidació de l'impost de residus estatal. La recaptació que es farà el gener del 2023 (corresponent al cànon de residus autonòmic) s'estima que ascendirà a uns 709.220 €. Mentre que la recaptació dels tres trimestres del tribut estatal es situarà al voltant de 7.477.069 €. Per a ambdues estimacions, realitzades per la Conselleria de Medi Ambient i Territori, es fan servir les tones generades de cada tipus de residu i les quotes corresponents de cadascun dels tributs. En total, bé sigui pel cànon autonòmic o per l'impost estatal, la recaptació total s'estima que serà aproximadament d 8,2 M€ el 2023.

El quadre 1 mostra els tributs propis prevists per 2022, l'execució final que es va produir a 2019 i 2020, i la previsió actual per a 2021.

6 El Sistema de Finançament Autonòmic (SFA)

La major part d'ingressos no financers d'aquesta Comunitat s'engloben dins l'anomenat SFA que es regula per la Llei 22/2009, de 18 de desembre, per la qual es regula el sistema de finançament de les CA de règim comú i ciutats amb Estatut d'autonomia i es modifiquen determinades normes tributàries. Aquest sistema inclou tributs cedits i unes transferències corrents incondicionades de l'Administració General de l'Estat (AGE). Segons les xifres contingudes a aquest informe, els ingressos de l'SFA representen un 82% dels ingressos no financers a 2023.

Els tributs cedits de l'SFA els podem dividir entre els subjectes a liquidació, i els no subjectes a liquidació. El primers són gestionats per l'AGE, mentre els altres els gestiona la CAIB³.

El quadre 2 recull si els ingressos són subjectes a liquidació (objecte de bestreta a l'exercici t i la corresponent liquidació després de dos exercicis (t+2) o bé liquidats totalment a l'exercici t+2 (sense que hi hagi bestreta), o no subjectes a liquidació (quan no cal bestreta ni liquidació sinó que es rep directament el que es recapta durant l'exercici). Segons la normativa vigent, els subjectes a liquidació estan cedits parcialment, llevat de l'impost sobre l'electricitat que està cedit totalment. Els no subjectes a liquidació estan totalment cedits. Una part d'ells sovint s'anomenen tributs cedits tradicionals.

Les transferències corrents incondicionades de l'SFA són els fons següents: el Fons de Garantia dels Serveis Públics Fonamentals, el

Fons de Suficiència Global i els Fons de Convergència. Aquests darrers fons són els Fons de Cooperació (del qual les Illes Balears no reben res) i el Fons de Competitivitat.

A nivell de classificació econòmica, els recursos de l'SFA es comptabilitzen en el capítol 1 (Imposts directes: IRPF i ISD), Capítol 2 (Imposts indirectes: IE, ITP, AJD, Impost sobre el joc online), Capítol 3 (Taxes i altres ingressos) i Capítol 4 (Transferències corrents: FGSPF, FSG i Fons de Convergència).

A finals de juliol, com ja és habitual, el Ministeri comunica la liquidació definitiva de l'exercici t-2, en aquest cas el 2020. A més també informa de les bestretes de 2023 i la previsió de liquidació que es rebrà a 2023 (corresponent a l'exercici t-2). Per tant, ja es coneixen els recursos definitius de 2022 i la previsió de recursos de 2023.

Recursos de 2022

Les bestretes a compte han estat les previstes i han ascendit a 2.147 M€. Si bé la liquidació provisional de 2020 que figurava en els Pressuposts era de 537,9 M€, la definitiva, que es va comunicar al juliol, ha estat de 521,7 M€, fet que ha provocat una reducció de 16,2 M€ respecte del previst. Així, en el 2022 la Comunitat la rebrà pels recursos de l'SFA subjectes a liquidació de 2.657 M€.

³ La gestió de l'impost sobre determinats mitjans de transport la realitza l'Estat, encara que la intenció de l'Estat és que ho gestionin les CA. No obstant, a dia d'avui, cap CA ha acceptat la seva gestió. Això fa que sigui un tant especial, l'Estat transfereix la recaptació d'aquest impost de manera independent a la resta de recursos de l'SFA subjectes a liquidació de forma periòdica.

Adicionalment, en el Consell de Política Fiscal i Financera celebrat a finals de juliol es va anunciar una partida de 3.100 M€, de la qual a les Illes Balears li han assignat 69,3 M€, per compensar a les CA del perjudici que es va produir conseqüència del canvi en el SII de l'IVA en 2017 i que va suposar una reducció dels recursos de les CA de règim comú a la liquidació de 2019. Si es té en compte aquesta partida, la CAIB rebrà, al 2022, 2.726,3 M€ derivats de les bestretes a compte de 2022, de l'import de la liquidació de 2020, i de la liquidació addicional de l'IVA SII de 2017.

Recursos de 2023

La CAIB preveu ingressar en 2023 3.350,5 M€ de l'SFA, 693,5 M€ o un 26,1% més de recursos que els que es preveu percebre en l'any 2022 (sense tenir en compte la liquidació extraordinària del SII de l'IVA de 2022). Si es té en compte SII de l'IVA en 2022, la diferència entre la previsió de 2023 i la previsió de tancament de 2022 és d'un 22,9%. Aquests recursos es divideixen en:

- Els lliuraments a compte prevists per al 2023 que augmenten en un 15,4% respecte a 2022, fins assolir els 2.478,8 M€ (+330,9 M€). L'augment dels pagaments a compte serà degut a que les previsions continuen sent de creixement econòmic i d'inflació, la qual cosa augmentarà la recaptació estimada dels tributs subjectes a liquidació.

6.1 Tributs cedits de l'SFA no subjectes a liquidació

En aquest apartat es tracten els tributs cedits que no estan subjectes a liquidació en el SFA. Aquests inclouen impostos en que la recaptació i la gestió està cedida íntegrament a les CA (excepte en el cas de l'IEDMT ja comentat). En concret inclou els impostos següents: impost sobre successions i donacions (ISD), impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats (ITPAJD), impost especial sobre determinats mitjans de transport i la taxa de joc. Entre ells, l'impost més rellevant en termes de recaptació és l'ITPAJD, que representa un 87% dels tributs cedits no subjectes a liquidació.

Impost sobre successions i donacions

L'impost sobre successions i donacions grava els increments de patrimoni a títol gratuït (herències, llegats, donacions...) de les persones físiques. La part més important és la que correspon a l'impost sobre successions (aproximadament un 90%) i es produeix quan el causant de la transmissió "mortis causa" va tenir la seva residència habitual al territori de les Illes Balears.

La recaptació de l'impost sobre successions depèn, bàsicament, del nombre de declaracions presentades (defuncions) i les valoracions dels béns que es transmeten (que afecten la base imposable).

La recaptació pot variar pel fet que es produeixin canvis en la valoració del béns, especialment dels immobles, en els quals el valor declarat sol ser un preu similar al preu de mercat. Tot i que a la crisi anterior el preu dels immobles va caure amb força, això no s'ha produït amb la

- Els recursos provinents de la liquidació de l'exercici t-2 (2021) prevists que s'incrementen un 69,5% respecte a la liquidació de 2020 en 2022, passant de 521,7 M€ a 884,3 M€. La liquidació dels recursos del SFA de 2021 augmentarà significativament respecte a la de 2020. Això es deu a que la recaptació en 2021 dels tributs subjectes a liquidació va ser més elevada de l'esperat.
- A aquestes xifres, en ambdós anys, cal afegir el reintegrament de 12,68 M€ corresponents a les 240 mensualitats de reintegrament de les liquidacions negatives de 2008 i 2009, la mateixa xifra que en anys anteriors⁴.

El quadre 3 detalla els recursos corresponents a l'SFA subjectes a liquidació prevists per a 2023 segons la comunicació rebuda a finals de juliol de 2022, i la comparació amb les xifres definitives de 2021 i els recursos pressupostats i definitius de 2022.

La resta de la secció s'estructura en tres apartats:

- Els tributs cedits de l'SFA no subjectes a liquidació
- Els tributs cedits de l'SFA subjectes a liquidació
- Fons de l'SFA

crisi de la COVID-19. És més, el sector de la construcció és un dels sectors menys afectats per la crisi, i els preus dels habitatges pareix que pugen amb més força que abans de la pandèmia a tota Espanya i, en especial, a les Illes Balears.

No veiem una relació directa entre l'activitat econòmica i la recaptació d'aquest impost. És a dir, suposem una elasticitat de zero. La caiguda de la recaptació el 2020 l'atribuïm a un retard en el ritme de presentació de les declaracions durant els mesos de confinament, que alhora provocà que en el 2021 la recaptació s'incrementés, fins i tot per sobre dels valors del 2019.

Tot i això, les previsions de tancament del **2022**, per a les quals se suposa que el ritme de recaptació serà el mateix que l'observat els primers vuit mesos de l'any, apunten que la recaptació serà inferior a la del 2021, pel fet que la recaptació a finals d'agost se situa per sota de la recaptació de l'exercici anterior en aquesta data. Aquest valor d'estimació de tancament 2022, alhora, és molt similar a la mitjana de recaptació de 2020 i 2021. És a dir, després de dos anys atípics tornàrem a la mitjana dels darrers anys

En línia amb això, per al **2023**, s'estima una recaptació similar al tancament del 2022 si bé s'actualitza la previsió de tancament en funció del defactor del PIB del 2023⁵ per tenir en compte l'alça en els preus, que assumim que es reflectirà a les valoracions realitzades a efectes d'aquest impost.

⁴ La liquidació negativa de 2008 i 2009 sovint s'agrupa amb els lliuraments a compte

⁵ El defactor del PIB utilitzat és el 3,2%, el mateix que preveu el Ministeri d'Economia, Indústria i Competitivitat en el seu escenari macroeconòmic de final de juliol.

Impost sobre transmissions patrimonials (ITP)

Aquest impost grava les transmissions oneroses "inter-vius" i la constitució de drets reals (ITP). És la part més important de l'ITPAJD, i l'any 2020 van representar un 80% de la recaptació total. La recaptació depèn, principalment, de la compravenda d'immobles entre particulars (no subjectes a IVA), és a dir, majoritàriament les de segona mà. Alhora, aquestes compravendes tenen una relació forta amb l'activitat econòmica i amb altres variables com els tipus d'interès.

La Covid-19 va suposar una reducció dràstica del nombre de transaccions que es va reflectir en una caiguda de la recaptació l'exercici 2020. Però l'exercici 2021 la recaptació va pujar amb força a totes les CA, especialment a les Illes Balears, on es va superar el nivell d'ingressos pre-pandèmia del 2019. Això s'explica per un augment de l'import mitjà de compravenda dels immobles, i el gran dinamisme del sector immobiliari, que unit a la progressivitat de l'impost, fa que la recaptació augmenti de manera més que proporcional a l'import mitjà de les compravendes.

Per a l'exercici 2022 esperem seguir aquesta tendència a l'alça en la recaptació de l'impost, a la qual potser també hi ha contribuït la introducció del valor de referència. En concret, l'estimació el 2022 es calcula assumint que el ritme d'execució mensual serà igual a la mitjana dels vuit primers mesos. Aquesta xifra és molt similar a l'import ja recaptat fins al mes d'agost del 2022, més el que s'ha recaptat entre l'agost i el desembre de l'any anterior.

També es té en compte l'impacte de la reducció de tipus impositius per a la compravenda de vehicles elèctrics i híbrids introduïda al Decret llei 4/2022, de 30 de març, pel qual s'adopten mesures extraordinàries i urgents per pal·liar la crisi econòmica i social produïda pels efectes de la guerra a Ucraïna. En qualsevol cas, el pes de la recaptació per compravenda de vehicles és reduït en comparació amb la resta de conceptes, de manera que l'impacte econòmic estimat és molt reduït.

De cara al proper exercici 2023, la pujada de tipus d'interès juntament amb la possible frenada econòmica a partir de la tardor, a Espanya i la resta de la UE, provoca que no vegem prudent augmentar la previsió d'ingressos del 2023 per sobre de la previsió de tancament de 2022. Al mateix temps, de moment no s'aprecien signes d'afebliment al sector immobiliari a les Illes Balears. Per això, la previsió del 2023 coincideix amb la previsió de tancament del 2022.

A la previsió realitzada per 2023 s'han tengut en compte els canvis normatius que s'inclouen en el projecte de pressuposts generals de la Comunitat Autònoma. D'una banda, s'incrementen els tipus impositius per les operacions immobiliàries superiors a 1 M€, d'altra banda, es modifiquen les condicions per acollir-se al tipus reduït en el cas d'adquisició del habitatge habitual (es redueix el tipus impositiu i s'incrementa l'import màxim per a la compra de l'habitatge habitual). S'estima que, conjuntament, les dues mesures tendran un efecte neutre en termes de recaptació.

Impost sobre actes jurídics documentats (AJD)

Aquest impost grava documents notariais, mercantils i administratius, per exemple quan es constitueix un préstec hipotecari. Aquest impost també depèn de l'activitat econòmica.

El 2021, la recuperació de l'activitat econòmica va provocar un augment del recaptat respecte a l'exercici precedent.

Per a l'exercici 2022, en paral·lel a l'impost sobre les transmissions patrimonials oneroses, donada per la seva relació amb les compravendes al mercat immobiliari, s'espera que la recaptació sigui fins i tot superior.

Per a l'exercici 2023, seguint el mateix raonament realitzat per a l'ITP, l'estimació de recaptació realitzada coincideix amb la previsió de tancament del 2022.

Impost especial sobre determinats mitjans de transport

Aquest impost grava la primera matriculació definitiva a Espanya de vehicles, embarcacions i aeronaus, nous o usats, proveïts de motor per a la seva propulsió. Aquests tipus de béns habitualment presenten una sensibilitat més elevada a la renda dels consumidors que altres tipus de béns, cosa que es tradueix en una elasticitat superior a la unitat.

A més, cal tenir en compte que l'impost depèn de les emissions produïdes, en la majoria de casos. La tendència a llarg termini és la reducció del tipus mitjà a causa de la fabricació de vehicles de cada vegada menys contaminants. Per contra, el canvi de criteri introduït en el mesurament de les emissions pot contrarestar, de manera parcial, aquesta tendència.

En qualsevol cas, a curt termini la recaptació d'aquest impost ve molt condicionada amb les restriccions d'oferta que es donen al sector de l'automòbil i altres mitjans de transports, que han frenat les vendes el 2022, tot i que el 2021 encara no s'havien recuperat els nivells pre-pandèmia.

Per al proper exercici de 2023 s'ha estimat una recaptació en augment respecte a l'exercici precedent, si bé per sota dels nivells de 2019, davant les possibilitats d'un refredament de la economia.

Taxa de joc i Impost sobre activitats del Joc (IAJ)

La previsió de tancament d'ingressos de la taxa de joc es pot dividir en tres parts: una part relativament fixa, que correspon amb les màquines recreatives, i dues variables, compostes pel joc en línia i la taxa de joc de bingos i casinos.

- La taxa que paguen les **màquines recreatives** és fixa, en funció del cens de màquines recreatives existent a 1 de gener de l'exercici fiscal. Segons el cens de principis del 2022, es preveu una recaptació per màquines recreatives de prop de 20 M€ enfront dels 16,5 M€ del 2021 (atès que l'any 2021 es va bonificar un 75% en el pagament dels rebuts d'un dels trimestres). A aquesta xifra s'hi afegirà la de les màquines que es donin d'alta al llarg de l'exercici.
- Taxa de joc (**bingo, casinos...**). S'estima que la recaptació a 2022 pot assolir els 8 M€ (una mica més dels 7 M€ que van ser recaptats l'exercici 2021).
- **Joc en línia**: el recapta l'Estat i després transfereix la part corresponent a les CA. S'assumeix que la recaptació evoluciona proporcionalment a l'evolució del PIB.

En conjunt, les taxes de joc serien poc sensibles a l'activitat econòmica, atès que la majoria provenen de les taxes que paguen les màquines recreatives.

La recuperació de l'activitat econòmica ens hauria de situar en **2023** a nivells pre-pandèmia en termes de recaptació. No obstant això, sembla que la recuperació d'aquest sector és més lenta del previst. Per això, la previsió del 2023 (que suposem lleugerament superior al tancament del 2022) segueix lluny dels nivells assolits el 2019.

6.2 Tributs cedits de l'SFA (subjectes a liquidació)

El tributs cedits de l'SFA subjectes a liquidació inclouen 3 tipus d'impostos: l'IRPF, l'IVA i quasi tots els impostos especials (IE). L'Estat realitza una bestreta d'un 98% de la previsió de recaptació d'aquests tributs i en fa una liquidació dos anys després.

En l'IRPF les CA tenen capacitat normativa. La cessió efectiva correspon a una participació autonòmica del 50% del rendiment d'aquest impost. No obstant, la CAIB ha exercit la seva capacitat normativa, modificant els trams de la tarifa, els tipus impositius i diverses deduccions, el que fa que la recaptació que correspon a la CAIB no coincideixi exactament amb el 50% del recaptat al territori.

Les bestretes previstes en concepte d'IRPF per a 2023 apugen un 0,7% (10,9 M€), conseqüència de la reactivació econòmica, que permetrà un augment de les rendes. A més, la liquidació de 2021 serà, segons el Ministeri en la seva comunicació, de signe positiu per 43,8 M€.

L'IVA també és un tribut cedit al 50%, però en aquest cas les CA no tenen capacitat normativa. Per a l'obtenció de la part que correspon a cada CA no es pot prendre com a base l'import recaptat en les distintes delegacions, sinó que cal fer-ho d'acord als índexs de consum territorialitzats. Així, el càlcul de la part que correspon a cada CA es realitza fent servir la recaptació de l'Estat d'aquest impost i els índexs de consum que elabora i facilita l'INE just abans de cada liquidació i amb un document ad hoc. Segons la darrera informació de l'INE (la tinguda en compte a la liquidació del model de finançament de 2020)

6.3 Fons de l'SFA

A més de la cessió d'una part o del total de la recaptació dels tributs, existeixen un conjunt de fons que completen el finançament de les CA de règim comú:

- El Fons de Garantia dels Serveis Públics Fonamentals (FGSPF)
- El Fons de Sufficiència Global (FSG)
- Els fons de convergència, que al seu torn es componen de:
 - o Els fons de cooperació
 - o El fons de competitivitat

En el cas del FGSPF es fa un lliurament a compte pel 100% de la previsió (sobre el qual dos anys després es fa la corresponent liquidació amb dades definitives). El FSG, també compta amb una bestreta, però d'un 98%, de forma equivalent als tributs de l'SFA subjectes a liquidació. Els fons de convergència no tenen lliuraments a compte, de manera que l'import corresponent a l'exercici es rep íntegrament dos anys després, conjuntament amb la liquidació de la resta de recursos subjectes a liquidació.

Fons de garantia dels serveis públics fonamentals (FGSPF)

El Fons de Garantia dels Serveis Públics Fonamentals (FGSPF) és el mecanisme d'anivellament del model. Es dota amb el 75% dels recursos tributaris de les CA i els recursos aportats per l'Estat de manera que el seu objectiu és tant un anivellament horitzontal (entre

El quadre 4 mostra la previsió per aquests tributs cedits totalment no subjectes a liquidació que, no obstant això, cal tenir en compte que formen part del conjunt del SFA.

correspon a les Illes Balears el 4% del total recaptat (d'entre les CA de règim comú i exclouent Canàries, que té el seu propi impost indirecte). Crida l'atenció que aquest índex de 2020 superà el de 2019 abans de la crisi (3,94% del total).

Per a **2023** les bestretes de l'IVA s'incrementen en 239,1 M€, que representa un 16,4%, conseqüència de la reactivació econòmica i l'alça dels preus. A més, la previsió del Ministeri de liquidació de 2021 seria positiva (88 M€).

Respecte als IE, a l'igual que succeïa amb l'IVA, les CA no tenen capacitat normativa en aquests tributs. La cessió és del 58%, excepte per a l'IE sobre els hidrocarburs (en la qual la cessió és del 58% de la tarifa estatal general i 100% de la tarifa estatal especial) i l'electricitat (en la qual la cessió és del 100%). Els càlculs de les bestretes d'aquests impostos es fa de forma similar a l'IVA. Es pren la recaptació de l'Estat d'aquests tributs i es reparteix entre les CA en funció dels índexs de consum dels productes afectats per a cada un dels IE. A diferència de l'IVA, la metodologia de càlcul d'alguns índexs de consum dels IE té en compte dades més recents, fet que ha provocat que la liquidació de 2020 d'aquests tributs en 2022 hagi suposat 131 M€ en negatiu. Això explica que la previsió de liquidació de 2021 en 2023 sigui poc quantiosa, el que suposa una gran millora respecte a 2022. A més, les bestretes del IE per a Illes Balears augmenten en 2023 un 5,8% respecte a 2022, motivat per la recuperació econòmica.

CA) com un anivellament vertical (mitjançant una aportació de l'Estat al finançament de les CA).

El 75% dels recursos tributaris es calculen amb les dades de "recaptació normativa", és a dir, sense exercici de les competències normatives per part de les CA. En aquest càlcul s'inclouen també els tributs cedits no subjectes a liquidació.

Els recursos que aporta l'Estat es fixaren a l'inici de funcionament de l'actual SFA i evolucionen en funció de la variació dels ingressos tributaris de l'Estat (ITE). Aquest índex es forma a partir de la recaptació de l'Estat en l'IRPF, l'IVA i els IE una vegada deduïda la participació de les CA.

L'assignació entre les comunitats és fa per població ajustada. Així, es vol assegurar que cada comunitat rep els mateixos recursos per unitat de necessitat per tal de finançar els serveis públics fonamentals de l'Estat de benestar (sanitat, educació i serveis socials).

En el càlcul de la població ajustada té molt de pes la població i la seva composició per trams (97%), però també s'inclouen altres variables que es considera que tenen influència en les necessitats de despesa: la insularitat (0,6%), la superfície (1,8%) i la dispersió de la població (0,6%). No obstant, la població ajustada no fa referència a la població flotant, que es una variable clau a la nostra Comunitat. A més, hi ha altres factors, com poden ser el diferent cost per a la prestació d'un mateix servei a diferents CA, que també tenen un paper molt important i no es consideren a la població ajustada.

Les Illes Balears, sistemàticament, presenten un saldo negatiu d'aquest fons, conseqüència de que la capacitat fiscal de les Illes Balears, definida com la part de recaptació que correspon a les Illes Balears dels tributs cedits, és superior al pes de la seva població ajustada, que reflecteix les necessitats de despesa estimades. És a dir, a les Illes Balears transfereixen recursos al sistema (resta de CA de règim comú) de manera sistemàtica; però aquesta transferència és menor si cau la recaptació tributària (i viceversa). Si es redueix la recaptació dels tributs cedits al conjunt de les CA, minva l'aportació que fa la Comunitat al FGSPF, fent que la transferència negativa sigui per un import inferior. Per això, podem dir que les transferències del FGSPF, degut al seu signe negatiu per a les Illes Balears, presenten un efecte estabilitzador del pressupost.

Així, les bestretes previstes en 2023 són negatives (-190,9 M€), però per un import més baix que el de les bestretes de 2022 (-263,6 M€). La liquidació de 2021 en 2023 serà positiva però d'un import menor que el de la liquidació de 2020 en 2022.

Fons de suficiència global (FSG)

L'FSG actua com a fons de tancament del sistema. Té tres finalitats importants. En primer lloc, cobreix les necessitats globals de finançament al garantir l'*statu quo* de cada comunitat autònoma a l'inici de vigència de l'actual model (2009) respecte del sistema anterior de l'any 2002. En segon lloc, incorpora el finançament de les competències no homogènies, com és el cas del finançament de les competències lingüístiques de les Illes Balears. Finalment, estableix compensacions per canvis dels tipus impositius estatals de l'IVA i els IE, de manera que si l'Estat augmenta els tipus impositius, les CA no es beneficien d'aquests increments i viceversa⁶.

Els recursos que aporta l'Estat es fixaren a l'inici de funcionament de l'actual SFA i aquesta aportació evoluciona en funció de la variació dels ingressos tributaris de l'Estat (ITE). Aquest índex es forma a partir de la recaptació de l'Estat en l'IRPF, l'IVA i els IE una vegada deduïda la participació de les CA.

El Fons de Suficiència Global també té signe negatiu per a les Illes Balears de forma sistemàtica i, per tant, a les Illes Balears té una evolució de signe contrari a l'evolució de l'ITE. La caiguda de l'ITE en 2020 va provocar una liquidació positiva per a la comunitat autònoma en aquest fons. Un increment de recaptació normalment es traduirà en un increment de l'ITE i per tant en un major import (de signe negatiu) de bestreta a compte i de la posterior liquidació, com succeirà en 2023.

Fons de convergència

El Fons de Convergència es divideix en dos subfons: el Fons de Cooperació i el Fons de Competitivitat.

Aquests fons són aportacions addicionals de recursos per part de l'Estat amb els objectius d'afavorir l'equilibri econòmic territorial, en el primer cas, i d'aproximar les CA en termes de finançament per habitant ajustat, en el segon.

El **Fons de Cooperació** distribueix una quantitat entre les CA d'acord amb una varietat de criteris com la renda per càpita, el creixement de la població i la densitat. Es pot dir que té uns objectius i criteris de distribució semblants al del Fons de Compensació Interterritorial (fons que no forma part de l'SFA). En ambdós casos les CA beneficiàries són pràcticament les mateixes i els criteris de repartiment tenen una gran similitud (bàsicament: població i inversa de la renda per càpita). Des de la seva creació (a la Llei 22/2009), les Illes Balears no compleix els requisits per rebre aquest fons.

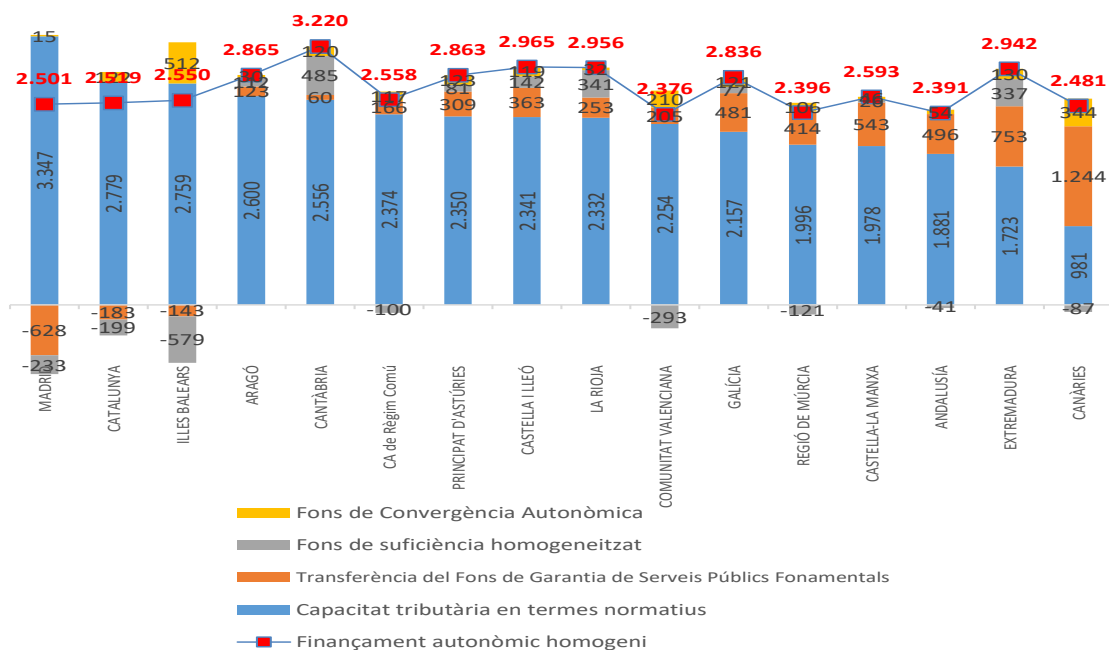
El **Fons de Competitivitat** es reparteix anualment entre les CA de règim comú amb finançament per càpita ajustada inferior a la mitjana o la seva capacitat fiscal, en funció de la població ajustada relativa. Pretén que el resultat del model tenguí en compte la capacitat fiscal, i s'apropi al principi d'ordinalitat en certa mesura. Les Illes Balears depenen del Fons de Competitivitat per compensar la important reducció del finançament (i per tant, aportació al finançament de les altres CA) que suposen el FGSPF, i especialment per corregir els efectes negatius del FSG.

Atès que no hi ha lliuraments a compte del Fons de Convergència, la liquidació sempre té signe positiu. La previsió de liquidació de Fons de Competitivitat per les Illes Balears dels recursos de 2021, a rebre en 2023, que ha transmès el Ministeri d'Hisenda i Funció Pública és de 741,2 M€ (141,2 M€ més que l'exercici anterior).

En la figura 1 es mostra de manera gràfica l'efecte que produeix en el finançament autonòmic per càpita cada un d'aquests fons en cada comunitat autònoma. Si es sumen les transferències del FGSPF i del FSG, les Illes Balears és la segona CA que més aporta, en termes per càpita i de forma conjunta, a aquests dos fons. D'altra banda, el Fons de Competitivitat, també en termes per càpita, té una magnitud superior a la resta de regions, de manera que representa una part molt important del finançament per a la CAIB, tal com s'evidencia a la mateixa figura 1.

⁶ L'Estat ha reduït de forma temporal el tipus impositiu de l'IVA que afecta a l'electricitat, passant d'un 21% a un 10% (i posteriorment a un 5%). En principi, no es realitzarà cap compensació per aquest fet, degut a la reducció del tipus que només afecta a un producte i no a tots els productes que tributen al 21%. A efectes pràctics, això comporta que la CA haurà de sufragar la meitat del cost de la mesura aprovada pel Govern estatal. No obstant, sí que s'haurà d'establir una compensació, de l'Estat a les CCAA, al FSG per a la reducció del tipus impositiu de l'IE sobre l'electricitat, que també es redueix del 5,1127% al mínim permès per l'UE de 0,5%.

Figura 1: Recursos de l'SFA, liquidació exercici 2020, en termes per càpita

Nota: les dades de les Illes Canàries són difícilment comparables amb la resta de regions pel seu règim especial fiscal. Principalment, l'escassa capacitat tributària es reflecteix en què no recapten IVA i tenen un tribut propi (al marge de l'SFA) que es denomina IGIC.

En conclusió, es pot dir que el model conté elements clàssics de qualsevol model de finançament territorial: parteix de la capacitat tributària que confereixen els diferents tributs cedits inclosos en el model i s'estableix un nivell d'anivellament entre CA per garantir la prestació dels serveis públics fonamentals de forma més o menys homogènia en tot el territori (anivellament horitzontal mitjançant el FGSPF). Però per completar el finançament necessari per atendre aquestes i la resta de competències, el model inclou altres fons que

suposen més anivellament horitzontal i aportacions addicionals de recursos per part de l'Estat (anivellament vertical). L'aplicació pràctica ens dona un SFA excessivament complex i encara molt vinculat al finançament rebut per les CA amb el sistema de finançament previ a la Llei 22/2009 (*l'statu quo*), tal com queda de manifest a l'Informe de la Comissió d'Experts del Sistema de Finançament al 2017⁷ i el Comitè Tècnic Permanent per a l'avaluació del sistema de finançament a 2018⁸.

⁷ https://www.hacienda.gob.es/es-ES/CDI/Paginas/SistemasFinanciacionDeuda/InformacionCCAAAs/Reforma_SFA.aspx

⁸ Òrgan que pertany al Consell de Política Fiscal i Financera.

7 Tributs cedits fora de l'SFA

Impost sobre el Patrimoni

L'impost sobre el patrimoni és un tribut cedit totalment per la Llei 22/2009, però no s'inclou a la capacitat tributària per als càlculs de la liquidació de l'SFA.

Aquest impost grava els patrimonis de les persones físiques que se situïn per damunt un determinat llindar relativament elevat (700.000 € a les Illes Balears), que fa que només una part petita de la població presenti autoliquidació d'aquest tribut. El patrimoni es valora a 31 de desembre i la liquidació es fa (en el mateix període de la declaració de la renda) l'any següent. La major part del patrimoni declarat correspon a capital mobiliari i una porció més petita a béns immobles.

Per tant, l'evolució d'aquest tribut queda lligada en gran mesura a l'evolució dels mercats financers i les valoracions dels béns immobles. Aquestes darreres valoracions presenten certa estabilitat, inclús durant la crisi, degut a la seva relació amb les valoracions cadastrals en molts dels casos.

Per tant, l'any 2022 es recapta segons la valoració dels patrimonis dels declarants a finals de l'any 2021. Les regles de valoració de l'impost fan que part de la valoració del patrimoni del contribuïent no es vegi afectat per la crisi (com és el cas dels immobles), però sí que afectarà els actius financers, com és el cas de les accions i fons inversió. Per això, cal esperar un augment de la recaptació de l'impost el 2022, conseqüència de la recuperació de l'economia i als mercats financers. El gruix de la recaptació es fa als mesos de juny, juliol i agost. A agost de 2022 ja s'ha superat la recaptació de tot l'exercici 2021.

Per a l'exercici 2023 no es preveuen grans canvis en la recaptació de l'impost. Com per al cas de l'ISD, la recaptació s'estima que augmenti en la mateixa proporció que ho fa el deflactor del PIB.

Impost sobre dipòsits en entitats bancàries

L'impost sobre dipòsits en entitats bancàries és un tribut de caràcter directe que grava els dipòsits constituïts a les entitats de crèdit. El tribut es divideix en dues parts: el 50% de pagament a compte per a l'exercici corrent i la liquidació del 50% de l'exercici anterior. La gestió del tribut és estatal i les CA no tenen capacitat normativa. El tipus impositiu és d'un 0,03%. De moment, no s'adverteix una relació directa amb l'activitat econòmica.

El 2022 s'espera que la recaptació sigui similar als dos anys anteriors, per la qual cosa l'estimació de tancament és la mitjana dels dos darrers exercicis, 2020 i 2021. El 2023, s'incrementa la previsió de tancament del 2022 utilitzant el deflactor del PIB del 2023.

Impost sobre activitats del joc (IAJ)

Finalment, cal mencionar l'Impost sobre activitats del joc (IAJ), que hem comentat en l'apartat relatiu a la taxa del joc ja que la recaptació figura en el mateix concepte en els comptes de la CA.

El quadre 5 mostra la previsió per aquests tributs cedits totalment que en aquests moments no formen part de l'SFA.

8 Fons estatals (que no pertanyen a l'SFA)

En aquesta secció farem un breu repàs als fons que rep la CA de l'Estat, així com la seva evolució, ja sigui per finançar despesa corrent

o despesa de capital. El més quantiós sense cap dubte és el factor d'insularitat que comentem a continuació.

8.1. Factor d'insularitat de les Illes Balears (FIIB)

El títol III del Reial decret llei 4/2019, de 22 de febrer, del Règim Especial de les Illes Balears configura el Factor d'insularitat de les Illes Balears (FIIB) com un instrument financer destinat a assegurar la deguda compensació de les conseqüències econòmiques inherents a la discontinuïtat territorial que implica el fet insular, especialment en matèria d'inversió pública.

L'article 18 del RDL anterior, regula la dotació inicial i evolució dinàmica del FIIB.

- Respecte a la dotació inicial, mitjançant l'acord de la Comissió Mixta d'Economia i Hisenda, el 23 de setembre de 2021, es va consensuar la metodologia de càlcul de la dotació inicial i es va establir l'import del Factor d'insularitat de l'any base 2020 en 109.661,22 milers d'euros així com que aquest import coincidiria amb la dotació inicial de 2022.
- Respecte a l'evolució, el segon apartat de l'article 18 del Reial decret

lleí 4/2019, de 22 de febrer, del règim especial de les Illes Balears indica que per als exercicis següents, la dotació anual per a l'any "t" es calcularà aplicant a la dotació inicial el seu índex d'actualització. Afegeix que s'entén per índex d'actualització el quocient resultant de dividir l'import total de les inversions executades pel Sector Públic (SP) Estatal en infraestructures ferroviàries d'alta velocitat i en carreteres d'interès general corresponent a l'exercici pressupostari t-2 i els mateixos conceptes en termes homogenis, referits a l'exercici pressupostari que es fixi com a any base.

No obstant això, donat el temps transcorregut des de l'aprovació del RDL, es va acordar incloure un import addicional de 73,1 M€, per finançar despesa executada per la CAIB en els exercicis 2020 i 2021, en àmbits especialment afectats pel fet insular.

D'aquesta manera, la Llei de pressuposts generals de l'Estat de 2022 va recollir en el Capítol VII de "Transferències de capital" un subconcepte dotat amb 182,8 M€ (73,1 M€ + 109,7 M€).

L'article 19 del RDL 4/2019 recull el destí del factor d'insularitat i especifica que servirà per finançar actuacions en el territori de la comunitat autònoma en àmbits d'actuació especialment afectats per la situació d'insularitat i, específicament, en matèries relacionades amb transports, energia, recursos hídrics, infraestructures turístiques, beques per estudis i recerca, entre d'altres.

La dotació anual pel any 2023 sera de 109,7 M€, aquesta cifra és la

mateixa de la dotació que figura als Pressupostos Generals de l'Estat per 2023 i la dotació de l'any 2022.

Juntament amb els fons europeus procedents del Next Generation-EU, la transferència derivada del factor d'insularitat suposa una oportunitat per modernitzar i transformar les Illes cap a un model econòmic més productiu i sostenible.

8.2. Fons específics o finalistes

La resta de transferències de l'Estat atenen a motius específics i en la majoria de casos serveixen per finançar despesa afectada, és a dir, en cas de no realitzar la despesa, no es rebran els ingressos o s'hauran de reintegrar si s'han rebut amb anterioritat. Per això, els ingressos s'assignen directament a la conselleria que té la competència relativa a aquestes despeses. Aquestes transferències s'inclouen en partides dels capítols 4 i 7, segons correspongui a transferències per cobrir despesa corrent o inversions respectivament. La major part corresponen a transferències per despesa incloses al capítol 4.

En aquest apartat volem reflectir els principals fons que es preveu que rebi la Comunitat Autònoma, si bé cal tenir en compte que sobre aquestes xifres es continuaran rebent actualitzacions. Les dades reflectides en l'informe econòmic financer pretenen ser coherents amb les que es tenen en compte en el moment d'aprovar el límit de despesa i amb els Pressupostos Generals.

En una visió global, des del punt de vista dels centres gestors responsables, i sense tenir en compte els fons derivats de l'MRR, destacam:

- Per **ocupació**, el Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB) rep fons estatals del Servei Públic d'Ocupació Estatal (SEPE per les seves sigles en castellà) entre els que destaquen a 2023 els acords de les conferències sectorials en matèria laboral de 25,5 M€ (20,8 M€ en el pressupost de 2022) per a formació, 30,0 M€ (abans 27,5 M€) per a ocupació i 1,8 M€ (abans 1,7 M€) per

a modernització. L'import per formació incrementa en 4,7 M€ respecte a 2022 i la d'ocupació 2,5 M€. El SOIB també rep fons de la l'Administració General de l'Estat (AGE), concretament del Ministeri d'Educació i Formació Professional, procedents de la conferència sectorial de formació professional 20,5 M€ (16,5 M€ en la previsió de 2022). En total es preveu que el SOIB rebi 83,8 M€.

- A **serveis socials** es reben transferències de l'IMSERSO i destaquen els 37 M€ (abans 34,1 M€ a 2022) previstos del programa de la dependència (cofinançada al 50% per la CAIB). També es reben importants transferències de l'AGE per activitats d'interès social amb el 0,7% de l'IRPF (5,4 M€), a la lluita contra la pobresa infantil (1,6 M€), per al bo social tèrmic (1 M€). A més, la Comunitat Autònoma cofinança juntament amb l'Estat (2,7M€), actuacions en matèria de prestacions bàsiques de Serveis Socials de les corporacions locals.
- La **Conselleria de Salut i Consum** espera rebre de la Seguretat Social 34,7 M€ per assistència sanitària de desplaçats i 8,9 M€ del programa d'estalvi de incapacitat temporal, com l'any anterior.
- Finalment, entre les altres transferències corrents de l'Estat destacam 4,1 M€ per l'**Institut de la Dona** per al pacte de violència de gènere (pràcticament el mateix import previst en 2022) i 8,6 M€ per al **Pla d'habitatge 2022- 2025**.

9 Fons europeus

A part de les transferències procedents de l'Estat, la Comunitat Autònoma obté una part important del seu finançament, principalment per despesa de capital, de la UE. Els fons que ingressa la CAIB procedents d'Europa els podem dividir en dos grans grups:

9.1. Fons europeus recurrents

Com cada any, la CAIB participa en la gestió de programes europeus de la Política de Cohesió de la UE. Des de la **Direcció General de Fons Europeus**, de la Conselleria Fons Europeus, Universitat i Cultura es gestionen el Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER) i el Fons Social Europeu (FSE). Aquest darrer inclou el Programa Operatiu d'Ocupació Juvenil (POEJ). El quadre 6 recull les quantitats previstes per a 2022 (en el pressupost inicial) i la previsió de 2023. Aquests imports es corresponen amb operacions emmarcades dins de la programació del període 2014-2020. S'espera que a finals d'aquest any 2022, la Comissió Europea aprovi els nous programes FEDER i FSE+ de les Illes Balears del marc financer pluriennal 2021-2027.

9.2. Fons Next Generation EU⁹

Al juliol de 2020 la Comissió Europea va aprovar l'Instrument Europeu de Recuperació, conegut com Next Generation EU, un paquet d'ajudes de 750.000 M€ per al conjunt dels Estats membres dels quals correspon a Espanya aproximadament 140.000 M€, la meitat en transferències. Aquest instrument s'articula a partir de diversos fons, els més importants dels quals són el Mecanisme de Recuperació i Resiliència (MRR), i l'Ajut a la Recuperació per a la Cohesió i els Territoris d'Europa (REACT-EU).

L'objectiu del Govern de l'Estat amb tots aquests fons és impulsar la recuperació social i econòmica del país després de l'impacte provocat per la COVID-19. Per a això s'enforteix l'Estat de Benestar i s'impulsa un canvi en el model productiu per aconseguir un creixement sostenible i inclúsiu que modernitzi el teixit productiu apostant per l'R+D+I i la creació d'ocupació de qualitat, així com fomentar la transició ecològica i digital, la cohesió social i territorial i la igualtat.

REACT-EU

El Consell de Política Fiscal i Financera d'octubre de 2020 acordà que els recursos procedents del programa REACT-EU s'han de destinar a finançar, fonamentalment, operacions en l'àmbit de l'educació, la sanitat i els serveis socials, per pal·liar l'impacte sofert en ells com a conseqüència de la pandèmia, així com per transformar-los estratègicament de cara al futur. Es distribueixen per a la seva execució a través dels Fons FEDER-REACT (Fons Europeu de Desenvolupament Regional) i FSE-REACT (Fons Social Europeu), dins dels programes operatius de l'Estat i de les CA ja existents, afegint un nou eix als mateixos. L'assignació total per a les Illes Balears relativa a aquest nou instrument financer REACT-EU és de 299,56 M€.

Les previsions per a 2023 ascendeixen a 101,9 M€ de fons REACT-EU (75,2 M€ de FEDER i 26,7 M€ de FSE), en ordre a la previsió de

els instruments recurrents de la UE i els programes de recuperació extraordinaris generats a rel de la COVID-19, els anomenats *Next Generation EU*.

D'altra banda, l'entitat **Fons de Garantia Agrària i Pesquera de les Illes Balears (FOGAIBA)**, organisme integrat en el sector públic instrumental (SPI) depenent del Govern de les Illes Balears i adscrit a la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació gestiona ingressos procedents del Fons Europeu Agrícola de Garantia (FEAGA), el Fons Europeu de la Pesca i Marítim (FEMP) i el Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural (FEADER). Cal tenir en compte que els fons gestionats pel FOGAIBA no s'inclouen en el pressupost consolidat de la CAIB i per aquesta raó no s'inclouen al quadre 6.

certificació de la despesa elegible durant els exercicis 2021, 2022 i 2023. Les previsions inicials al pressupost de 2022 foren de 124,9 M€.

MRR

Els fons de l'MRR es canalitzen a través Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència (PRTR) que va elaborar el Govern d'Espanya i que va ser validat pel Consell Europeu el 13 de juliol de 2021. El PRTR defineix el programa d'inversions i reformes a què s'han de destinar els recursos i executen les diferents administracions en funció de les seves competències.

La transferència dels fons que han de gestionar les CA es produeix fonamentalment mitjançant les conferències sectorials, en què s'acorden els criteris de repartiment i la distribució territorial dels crèdits i es fa efectiva amb l'aprovació per part del ministeri corresponent de l'instrument jurídic que formalitza el traspàs.

El pressupost per a 2023 inclourà previsiblement 58,9 M€ d'ingressos no financers del MRR repartits en els Capítols 4 i 7 provinents de l'Administració General de l'Estat (AGE), dels quals se'n té constància fefaent dels imports o anualitats en l'àmbit de la programació sectorial. Es tracta d'una previsió de mínims, ja que s'espera que la xifra final pugui incrementar significativament la previsió esmentada un cop es vagin concretant més línies de finançament i es conegui el detall dels PGE 2023.

Aquests recursos es complementen amb els ingressos produïts en el 2021 i 2022 per a finançar despesa executable en el 2023 que formaran part dels ingressos financers com a variació dels actius financers (al Capítol 8) per import de 259 M€ addicionals, a fi i efecte de procurar la transparència i traçabilitat pressupostària dels recursos MRR.

⁹ Sobre aquests fons consultar la memòria de la Conselleria de Fons Europeus, Universitat i Cultura prevista en l'Ordre de elaboració dels pressuposts de la Consellera d'Hisenda i Relacions Exteriors

Per a l'any 2023, d'acord amb el criteri de meritació de la despesa, es preveu que el mecanisme contribueixi a finançar despesa no financera per import total de 317,9 M€, dels quals 259 M€ correspondran a ingressos financers comentats al paràgraf anterior, via capítol 8 d'actius financers, i 58,9 M€ a ingressos no financers, via capítol 4 i 7 de transferències.

Amb la inclusió dels romanents de crèdit amb finançament afectat dels ingressos materialitzats en el 2022 amb un nou actiu financer en l'exercici 2023, es procura que una bona part dels recursos MRR tinguin la seva contrapartida inicial en el projecte de pressupost de despeses com a element rellevant del procés de tramitació parlamentària mentre es desenvolupi el Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència.

10 Classificació econòmica dels ingressos no financers

En el pressupost es mostra la previsió definitiva dels ingressos per a 2023 seguint la classificació econòmica en capítols, articles, conceptes i subconceptes, segons s'indica en l'Ordre, de 17 de juliol, d'elaboració dels pressuposts generals de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears per a l'any 2023. Per aquest motiu, el quadre 8, utilitzant aquest classificació, detalla les partides, per conceptes i/o subconceptes més rellevants.

Atès que en les seccions anteriors ja s'ha justificat la major part d'aquestes partides, en aquesta secció bàsicament resta comentar algunes partides que han quedat fora de l'anàlisi anterior.

En primer lloc, trobam els ingressos de naturalesa tributària en els capítols 1, 2 i 3. El **Capítol 1** inclou els impostos directes. Conté els conceptes 100- Tarifa autonòmica de l'impost sobre la Renda de les Persones Físiques (IRPF), 110- Impost general sobre successions i donacions, 111- Impost extraordinari sobre el patrimoni de les persones físiques i 112- Impost sobre dipòsits en entitats bancàries. Tots ells comentats prèviament. La previsió del capítol per 2023 és de 1.670 M€, el que representa un 31% dels ingressos no financers.

En el **Capítol 2** es recullen els impostos indirectes. En aquest capítol hi trobam:

- Tributs que pertanyen a l'SFA subjectes a liquidació, com són l'Impost sobre el valor afegit (21), la majoria d'imposts especials (220.01.- IE sobre la cervesa, 220.03.- IE sobre l'alcohol i begudes derivades, 220.04.- IE sobre les labors del tabac, 220.05.- IE sobre els hidrocarburs, 220.07.- IE sobre productes intermedis i 220.09.- IE sobre l'electricitat)
- Tributs no subjectes a liquidació com l'ITPAJD en els conceptes 200- Impost sobre transmissions "inter-vius" i 201- Impost sobre actes jurídics documentats, i el subconcepte 220.06.- Impost especial sobre determinats mitjans de transport.
- Finalment també trobam tres tributs propis: en l'article 28 figuren els conceptes 281- Impost sobre estades turístiques, 283- Cànon de sanejament d'aigües i el nou Cànon d'abocament i incineració de residus (284).
- Tots aquest conceptes ja s'han analitzat en els apartats anteriors. Els impostos indirectes representen la principal font de finançament de la CAIB i ascendeixen a 3.324 M€, el que representa un 61% dels ingressos no financers.

El **Capítol 3** (71,6 M€) té un pes inferior als dos anteriors, representa un 1,3% dels ingressos no financers. Recull l'article 30 Taxes, 31 Preus

públics i altres ingressos. Destaca el ja comentat concepte 300.- Taxa del joc (en el qual es comptabilitza també l'impost sobre activitats del Joc), que amb una recaptació prevista de 28 M€ representa el 39% del capítol. En el Servei de Salut pren molt de pes l'article 31 derivat de la facturació de prestacions d'assistència sanitària. L'article 39 Altres Ingressos conté les previsions per recàrrecs i multes i altres ingressos

El **Capítol 4** conté les transferències corrents que es preveu rebre de diversos tipus d'ens, principalment l'Estat i la UE. Tal com s'ha reflectit a les dues seccions anteriors. No obstant, l'import total del capítol representa un pes petit dels ingressos no financers. En total 49,8 M€ que representa només un 0,9% dels ingressos no financers. Això, es deu a les transferències negatives del FGSPF i el FSG que en 2023 es preveu que arribin als 943,3 M€.

El **Capítol 5** recull els ingressos patrimonials. Conté els ingressos per interessos de bestretes i préstecs concedits, dipòsits, els dividends i participació en beneficis, les rendes de béns immobles, el producte de concessions i aprofitaments especials i altres ingressos patrimonials. En destaca el subconcepte 54002 Lloguers d'edificis en general. En qualsevol cas, aquest capítol té un pes molt petit en el pressupost, representa al voltant d'un 0,1% dels ingressos no financers.

Per la seva banda, el **Capítol 6** reflecteix l'Alienació d'inversions reals. Distingeix la previsió d'ingressos per alienació de terrenys i d'altres inversions reals. No obstant, per aquest exercici, al igual que per 2022, no s'ha previst cap ingrés en aquest capítol.

El **Capítol 7** conté les transferències de capital que es preveu rebre de diversos tipus d'ens. A l'exercici 2023 el gruix de transferències de capital provenen de Fons de la UE (comentats al punt 6) i el Factor d'Insularitat (també comentat a la secció 5.1).

A l'igual que succeeix a exercicis anteriors, al Capítol 7 figura una partida corresponent al **Conveni de Carreteres** d'acord amb el protocol entre l'AGE i la CAIB per al finançament de carreteres, de 3 de desembre de 2015. Per l'any 2023, els Pressuposts inclouen 110 M€ per aquest concepte.

La previsió d'ingressos hauria d'incrementar-se si es disposa d'informació fefaent sobre noves aportacions del MRR que no s'hagin pogut contemplar en les previsions contingudes en el present informe, als efectes de transparència i traçabilitat dels fons NGEU; així com, eventualment, els romanents de crèdit de la dotació anual 2022 del Factor d'Insularitat que es puguin constatar abans de l'aprovació del projecte pressupostari per a l'any 2023.

Quadre 1: Evolució dels ingressos procedents dels tributs propis (en milers d'euros)

	Execució 2020	Execució 2021	Pressupost 2022	Previsió tancament 2022	Previsió 2023	Var 2023 / inicial 2022	Var 2023 / prev tancament 2022
281 Impost s/estades turístiques i turisme sostenible	36.810	30.395	140.000	140.000	132.000	-5,7%	-5,7%
283 Cànon de sanejament d'aigües	78.118	81.710	84.367	85.628	85.628	1,5%	0,0%
284 Cànon sobre l'abocament i la incineració de residus	0	0	2.837	709	8.186	188,6%	1054,3%
Tributs propis	114.928	112.105	227.203	226.337	225.815	-0,6%	-0,2%

Quadre 2: Sistema de finançament Autonòmic vigent (Llei 22/2009)

Tipus de recurs	Recurs de l'SFA (Llei 22/2009)	Cessió	% de cessió	Bestreta a l'any t	Liquidació a l'any t+2
Tributs cedits	IRPF IVA	Parcial	50% 50%	Sí	Sí
	IE (Alcohol, productes intermedis, cervesa, hidrocarburs, tabac)	Parcial	58%	Sí	Sí
	Electricitat	Total	100%	Sí	Sí
	Tradicionals (TCTs): ITP, AJD, ISD, Tributs sobre el joc, Taxes afectes a recursos transferits	Total	100%	No	No
	Impost sobre determinats mitjans de transport (IEDMT)	Total	100%	No hi ha bestreta, es liquida directament	
Transferències incondicionades	Fons de garantia dels serveis públics fonamental (FGSPF)			Sí	Sí
	Fons de suficiència global (FSG)			Sí	Sí
	Fons de convergència: Fons de Cooperació i Fons de competitivitat			No	Sí

Nota: l'impost sobre el patrimoni és un tribut cedit totalment per la Llei 22/2009, però no s'inclou a la capacitat tributària per als càlculs de la liquidació de l'SFA. Els tributs sobre el joc inclouen una part que gestiona la Comunitat Autònoma, i sobre la qual té capacitat

Quadre 3: Ingressos del Sistema de Finançament Autònom subjectes a liquidació (en milers d'euros)

Recursos subjectes a liquidació en t	Execució 2020	Execució 2021	Pressupost 2022	Previsió tancament 2022	Previsió 2023	Var 2023 / inicial 2022	Var 2023 / prev tancament 2022
Lliuraments a compte de l'exercici t							
100.00.- Tarifa autonòmica de l'IRPF	1.311.640	1.364.100	1.414.460	1.414.460	1.424.646	0,7%	0,7%
210.00.- Impost sobre el valor afegit	1.384.397	1.373.883	1.462.178	1.462.178	1.701.321	16,4%	16,4%
220.01.- IE sobre la cervesa	5.502	5.477	6.050	6.050	6.060	0,2%	0,2%
220.03.- IE sobre l'alcohol i begudes derivades	14.136	14.727	13.953	13.953	18.736	34,3%	34,3%
220.04.- IE sobre les labors del tabac	162.991	165.309	117.510	117.510	118.309	0,7%	0,7%
220.05.- IE sobre els hidrocarburs	238.944	224.557	198.540	198.540	221.222	11,4%	11,4%
220.07.- IE sobre productes intermedis	429	458	509	509	697	36,8%	36,7%
220.09.- IE sobre l'electricitat	33.989	35.478	36.242	36.242	29.431	-18,8%	-18,8%
400.01.- Fons de garantia serveis públics fonamentals	-323.105	-348.197	-263.578	-263.578	-190.916	-27,6%	-27,6%
400.02.- Fons de suficiència/suficiència global	-732.832	-743.531	-837.894	-837.894	-850.678	1,5%	1,5%
Lliuraments a compte de l'exercici t	2.096.091	2.092.261	2.147.970	2.147.971	2.478.828	15,4%	15,4%
Liquidacions anys anteriors pendents	-12.684	-12.682	-12.683	-12.683	-12.683	0,0%	0,0%
100.00.- Tarifa autonòmica de l'IRPF	285.041	153.358	7.058	-154.273	43.371	514,5%	-128,1%
210.00.- Impost sobre el valor afegit	61.002	63.632	-135.243	-107.227	88.026	-165,1%	-182,1%
Total IIEE	-8.499	-16.463	-126.569	-131.738	-86.582	-31,6%	-34,3%
220.01.- IE sobre la cervesa	419	682	0	-147	0		
220.03.- IE sobre l'alcohol i begudes derivades	562	1.299	0	-2.398	0		
220.04.- IE sobre les labors del tabac	-7.016	-4.445	0	-54.158	0		
220.05.- IE sobre els hidrocarburs	-3.203	-17.239	0	-68.301	0		
220.07.- IE sobre productes intermedis	-4	60	0	15	0		
220.09.- IE sobre l'electricitat	743	3.181	0	-6.749	0		
220.99.- IE, impostos especials (global)	0	0	-126.569	0	-86.582		
400.01.- Fons de garantia serveis públics fonamentals	-162.176	-78.173	54.139	156.134	87.409	61,5%	-44,0%
400.02.- Fons de suficiència/suficiència global	-1.155	4.048	158.729	158.729	10.818	-93,2%	-93,2%
400.03.- Fons de convergència, competitivitat	639.726	676.469	579.783	600.086	741.275	27,9%	23,5%
Liquidació de l'exercici t-2	813.940	802.871	537.897	521.711	884.318	64,4%	69,5%
Total	2.897.346	2.882.450	2.673.184	2.656.999	3.350.462	25,3%	26,1%

Font: elaboració pròpia a partir de les dades comunicades per el Ministeri de Hisenda i Funció Pública.

Quadre 4: Ingressos de tributs de l'SFA cedits totalment no subjectes a liquidació (en milers d'euros)

	Execució 2020	Execució 2021	Pressupost 2022	Previsió tancament 2022	Previsió 2023	Var 2023 / inicial 2022	Var 2023 / prev tancament 2022
110 Impost general sobre successions i donacions	111.554	137.847	125.000	104.136	107.469	-14,0%	3,2%
200 Impost sobre transmissions "inter-vius"	395.964	688.399	537.418	798.338	798.338	48,6%	0,0%
201 Impost sobre actes jurídics documentats	116.789	147.621	142.233	180.787	180.787	27,1%	0,0%
220.06.- Impost especial sobre determinats mitjans de transport	21.686	20.532	30.434	19.292	22.000	-27,7%	14,0%
300 Taxes de joc	27.216	24.115	32.616	27.000	28.000	-14,2%	3,7%
Total	673.209	1.018.514	867.702	1.129.554	1.136.594	31,00%	0,60%

Quadre 5: Ingressos de tributs cedits totalment no inclosos a l'SFA (en milers d'euros)

	Execució 2020	Execució 2021	Pressupost 2022	Previsió tancament 2022	Previsió 2023	Var 2023 / inicial 2022	Var 2023 / prev tancament 2022
111 Impost extraordinari sobre el patrimoni de les persones físiques	79.082	75.859	79.869	82.828	85.479	7,0%	3,2%
112 Impost sobre dipòsits en entitats bancàries	9.779	9.102	9.920	9.440	9.742	-1,8%	3,2%

Quadre 6: Quantitats previstes de Fons Europeus (sense incloure els Next Generation EU) per a 2022 (en el pressupost inicial) i 2023

	Fons	Subfons	Pressupost 2022	Previsió 2023
49000 FSE	19113	FSE 2014-2020	4.683.865	
	19114	Pla Garantia Juvenil	7.000.000	7.637.660
	19213	FSE 2021-2027		5.134.070
		Total	11.683.865	12.771.730
79000 FEDER	31111	FEDER 2021-2027	8.607.423	3.808.370

Quadre 7: Fons Europeus REACT previstos a 2022 i 2023 en euros

	Pressupost 2022	Previsió 2023
49001 FSE - REACT EU	37.881.000	26.745.870
79001 FEDER - REACT EU	86.987.000	75.162.630
Total	124.868.000	101.908.500

Quadre 8: Ingressos consolidats de la CAIB en milers d'euros (Estructura Econòmica)

	Execució 2020	Execució 2021	Pressupost 2022	Previsió tancament 2022	Previsió 2023	Var 2023 / inicial 2022	Var 2023 / prev tancament 2022
Capítol 1. Imposts directes	1.797.095	1.740.266	1.636.306	1.456.592	1.670.708	2,1%	14,7%
10000 Impost sobre la renda de les persones físiques	1.596.681	1.517.458	1.421.518	1.260.187	1.468.018	3,3%	16,5%
11000 Impost sobre successions i donacions	111.554	137.847	125.000	104.136	107.469	-14,0%	3,2%
11100 Impost sobre el patrimoni	79.082	75.859	79.869	82.828	85.479	7,0%	3,2%
11200 Impost sobre dipòsits en entitats bancàries	9.779	9.102	9.920	9.440	9.742	-1,8%	3,2%
Capítol 2. Imposts indirectes	2.529.575	2.822.985	2.510.459	2.808.091	3.324.159	32,4%	18,4%
21 Impost sobre el valor afegit	1.432.716	1.424.833	1.326.935	1.342.269	1.789.347	34,8%	33,3%
22 Sobre consums específics	469.177	450.027	276.677	260.359	329.872	19,2%	26,7%
Imposts especials subjectes a lliurament a compte i liquidació	447.491	429.543	246.242	241.067	307.872	25,0%	27,7%
IE s/ determinats mitjans de transport	21.686	20.532	30.434	19.292	22.000	-27,7%	14,0%
IE Hidrocarburs Autonòmic		-48					
20 Impost sobre transmissions patrimonials i AJD	512.753	836.020	679.651	979.125	979.125	44,1%	0,0%
200 Impost sobre transmissions "inter-vius"	395.964	688.399	537.418	798.338	798.338	48,6%	0,0%
201 Impost sobre actes jurídics documentats	116.789	147.621	142.233	180.787	180.787	27,1%	0,0%
28 Altres impostos indirectes (Tributs propis)	114.928	112.105	227.203	226.337	225.815	-0,6%	-0,2%
281 Impost sobre estades turístiques	36.810	30.395	140.000	140.000	132.000	-5,7%	-5,7%
283 Cànon de sanejament d'aigües	78.118	81.710	84.367	85.628	85.628	1,5%	0,0%
286 Cànon sobre residus / Impost sobre residus			2.837	709	8.186	188,6%	1054,3%
Capítol 3. Taxes, preus públics i altres ingressos	115.264	131.145	77.065	124.560	71.585	-7,1%	-42,5%
Taxa Joc	27.216	24.115	32.616	27.000	28.000	-14,2%	3,7%
Resta capítol 3	88.048	107.030	44.449	97.560	43.585	-1,9%	-55,3%

	Execució 2020	Execució 2021	Pressupost 2022	Previsió tancament 2022	Previsió 2023	Var 2023 / inicial 2022	Var 2023 / prev tancament 2022
Capítol 4. Transferències corrents	47.903	1.007.136	22.405	182.099	49.821	122,4%	-72,6%
40 De l'AGE	19.058	961.921	-27.237		10.194	-137,4%	
Transferències SFA	-579.541	-489.384	-321.506	-186.523	-214.777	-33,2%	15,1%
Fons de garantia	-485.281	-426.370	-209.439	-107.444	-103.507	-50,6%	-3,7%
Fons de suficiència global	-733.987	-739.483	-679.165	-679.165	-839.860	23,7%	23,7%
Fons de convergència	639.726	676.469	579.783	600.086	741.275	27,9%	23,5%
Liquidació d'exercicis anteriors			-12.685		-12.685	0,0%	
Altres transferències SP Estatal (no SFA)	598.599	1.451.283	294.374	328.362	224.970	-23,6%	-31,5%
Resta capítol 4	28.844	45.238	75.971	40.260	39.628	-47,8%	-1,6%
Capítol 5. Ingressos patrimonials	3.642	3.665	3.925	3.504	4.091	4,2%	16,8%
INGRESSOS CORRENTS	4.493.479	5.705.198	4.250.160	4.574.845	5.120.364	20,5%	11,9%
Capítol 6. Alienació d'inversions reals	181	230	0	486	0		-100,0%
Capítol 7. Transferències de capital	53.431	225.735	421.579	700.136	326.242	-22,6%	-53,4%
INGRESSOS NO FINANCERS	4.547.091	5.931.163	4.671.740	5.275.467	5.446.606	16,6%	3,2%

Quadre 9: Ingressos consolidats de la CAIB en milers d'euros (Estructura de Finançament)

	Execució 2020	Execució 2021	Pressupost 2022	Previsió tancament 2022	Previsió 2023	Var 2023 / inicial 2022	Var 2023 / prev tancament 2022
1.- Rendiment dels tributs cedits	734.854	1.079.360	924.874	1.194.822	1.203.815	30,20%	0,80%
110 Impost general sobre successions i donacions	111.554	137.847	125.000	104.136	107.469	-14,0%	3,2%
111 Impost extraordinari sobre el patrimoni de les persones físiques	79.082	75.859	79.869	82.828	85.479	7,0%	3,2%
112 Impost sobre dipòsits en entitats bancàries	9.779	9.102	9.920	9.440	9.742	-1,8%	3,2%
ITPAJD	512.753	836.020	679.651	979.125	979.125	44,1%	0,0%
200 Impost sobre transmissions "inter-vius"	395.964	688.399	537.418	798.338	798.338	48,6%	0,0%
201 Impost sobre actes jurídics documentats	116.789	147.621	142.233	180.787	180.787	27,1%	0,0%
220.06.- Impost especial sobre determinats mitjans de transport	21.686	20.532	30.434	19.292	22.000	-27,7%	14,0%
2.- Rendiment dels tributs propis	114.928	112.105	227.203	226.337	225.815	-0,6%	-0,2%
281 Impost s/estades turístiques i turisme sostenible	36.810	30.395	140.000	140.000	132.000	-5,7%	-5,7%
283 Cànon de sanejament d'aigües	78.118	81.710	84.367	85.628	85.628	1,5%	0,0%
286 Mediambiental s/residus (afegim vehicles lloguer)	0	0	2.837	709	8.186	188,6%	1054,3%
3.- Taxes, ingressos propis/afectes als serveis transferits i altres ingressos	115.264	131.145	77.065	124.560	71.585	-7,1%	-42,5%
300 Taxes de joc	27.216	24.115	32.616	27.000	28.000	-14,2%	3,7%
Altres taxes	88.048	107.030	44.449	97.560	43.585	-1,9%	-55,3%
4.- Ingressos patrimonials	3.642	3.665	3.925	3.504	4.091	4,2%	16,8%
Total 5.- alienació d'inversions	181	230	0	486	0-		-100,0%
6.- Finançament autonòmic	2.897.348	2.882.450	2.738.184	2.726.263	3.350.462	22,4%	22,9%
a.- Lliuraments a compte de l'exercici t	2.096.091	2.092.261	2.147.970	2.147.971	2.478.828	15,4%	15,4%
100.00.- Tarifa autonòmica de l'IRPF/ PIE (2002)	1.311.640	1.364.100	1.414.460	1.414.460	1.424.646	0,7%	0,7%
210.00.- Impost sobre el valor afegit	1.384.397	1.373.883	1.462.178	1.462.178	1.701.321	16,4%	16,4%
220.01.- IE sobre la cervesa	5.502	5.477	6.050	6.050	6.060	0,2%	0,2%
220.03.- IE sobre l'alcohol i begudes derivades	14.136	14.727	13.953	13.953	18.736	34,3%	34,3%
220.04.- IE sobre les labors del tabac	162.991	165.309	117.510	117.510	118.309	0,7%	0,7%
220.05.- IE sobre els hidrocarburs	238.944	224.557	198.540	198.540	221.222	11,4%	11,4%
220.07.- IE sobre productes intermedis	429	458	509	509	697	36,8%	36,7%

	Execució 2020	Execució 2021	Pressupost 2022	Previsió tancament 2022	Previsió 2023	Var 2023 / inicial 2022	Var 2023 / prev tancament 2022
220.09.- IE sobre l'electricitat	33.989	35.478	36.242	36.242	29.431	-18,8%	-18,8%
400.01.- Fons de garantia serveis públics fonamentals	-323.105	-348.197	-263.578	-263.578	-190.916	-27,6%	-27,6%
400.02.- Fons de suficiència/suficiència global	-732.832	-743.531	-837.894	-837.894	-850.678	1,5%	1,5%
b.- Liquidacions anys anteriors pendents	-12.683	-12.682	52.317	56.581	-12.683	-124,2%	-122,4%
21000.- Impost sobre el valor afegit	-12.683	-12.682	-12.683	-12.682	-12.683	-	-100,0%
40000 Liquidació SII IVA	0	0	65.000	69.263		-100,0%	-100,0%
Liquidació de l'exercici t-2	813.940	802.871	537.897	521.711	884.318	64,4%	69,5%
100.00.- Tarifa autonòmica de l'IRPF	285.041	153.358	7.058	-154.273	43.371	514,5%	-128,1%
210.00.- Impost sobre el valor afegit	61.002	63.632	-135.243	-107.227	88.026	-165,1%	-182,1%
Total Impostos Especials (IE)	-8.499	-16.463	-126.569	-131.738	-86.582	-31,6%	-34,3%
220.01.- IE sobre la cervesa	419	682	0	-147	0		
220.03.- IE sobre l'alcohol i begudes derivades	562	1.299	0	-2.398	0		
220.04.- IE sobre les labors del tabac	-7.016	-4.445	0	-54.158	0		
220.05.- IE sobre els hidrocarburs	-3.203	-17.239	0	-68.301	0		
220.07.- IE sobre productes intermedis	-4	60	0	15	0		
220.09.- IE sobre l'electricitat	743	3.181	0	-6.749	0		
220.99.- IE, impostos especials (global)	0	0	-126.569	0	-86.582		
400.01.- Fons de garantia serveis públics fonamentals	-162.176	-78.173	54.139	156.134	87.409	61,5%	-44,0%
400.02.- Fons de suficiència/suficiència global	-1.155	4.048	158.729	158.729	10.818	-93,2%	-93,2%
400.03.- Fons de convergència, competitivitat	639.726	676.469	579.783	600.086	741.275	27,9%	23,5%
7.- Aportacions alienes	680.875	1.722.256	700.488	999.495	590.838	-15,7%	-40,9%
Transferències corrents	627.444	1.496.520	278.909	299.359	264.596	-5,1%	-11,6%
Transferències de capital	53.431	225.735	421.579	700.136	326.242	-22,6%	-53,4%
TOTAL INGRESSOS NO FINANCERS	4.547.091	5.931.211	4.671.740	5.275.467	5.446.606	16,6%	3,2%

G CONSELLERIA
O MODEL ECONÒMIC,
I TURISME I TREBALL
B DIRECCIÓ GENERAL
/ MODEL ECONÒMIC
I OCUPACIÓ